

Det stora fiaskot

H. G. W. ...
1871

Det stora fiaskot

tragedi i fem akter

av Christian Lanciai

personerna :

Claudius, kejsare av Rom
Annaeus Seneca, filosof
Agrippina, Claudius sista hustru, Neros moder
Nero, Caligulas systerson, Roms femte kejsare
Britannicus, Claudius son
Poppea, Neros andra gemål
Burrus, general
Petronius Arbiter, Neros smakdomare
Sporus, kastrerad bög
Tigellinus, chef för Neros livvakt

kristna:

Petrus
Linus
Johannes
Paulus
Lukas, läkare
Marcus

Paulina, Senecas hustru
Silvanus, en tribun
Eunice, Petronius älskarinna
Dadda, Neros gamla barnsköterska
en gumma
gäster och vänner till Nero
soldater och budbärare
tre senatorer
gatfolk

Handlingen utspelar sig i och omkring Rom från år 53 till år 68.

Copyright © Christian Lanciai 1991

Det stora fiaskot

Akt I Scen 1.

Claudius Goddag, Seneca.

Seneca Goddag, Claudius

Claudius Jag har kallat dig hit till mig för att få höra om hur det går för min styvsons studier.

Seneca Han är tyvärr inte världens lättaste elev.

Claudius Det kan jag förstå. Just därför satte jag dig till lärare över honom så att han åtminstone skulle lära sig något.

Seneca Dess värre fick jag den otacksamma uppgiften att överta ett hopplöst fall. Han hade bara lärt sig slyngelfasoner när jag övertog honom, han var inte heller intresserad av att lära sig något, och han har heller ingenting att brås på. Vi vet alla vad hans fader gick för.

Claudius Och hans farfar.

Seneca Hans farfar?

Claudius Ja, Caesar Augustus hänsynslösa bödel.

Seneca Det visste jag inte.

Claudius Den bödeln var i alla fall bättre än sin son. Men jag har hört att min styvson i alla fall lyckats lära sig grekiska.

Seneca Ja, det är den enda ljuspunkten. Han har fallit för grekiskan med allt vad den innebär, och han har till och med börjat vurma för den grekiska kulturen med dess teater, dikt och konst.

Claudius Det var någonting sådant jag hoppades på. Ej ens den i laster och vulgaritet djupast fallna kan någonsin helt förlora sin mänsklighet. Alltså måste det även finnas hopp för en Nero. Och han har fattat intresse för hellensk kultur. Det låter höra sig. Nå, Seneca, vad tror du om gossen som min eventuella tronföljare?

Seneca Jag skulle avråda Caesar från att göra en Nero till Caesar.

Claudius Varför?

Seneca Jag ansvarar i så fall inte för konsekvenserna. Hans självsväld kan knappast kontrolleras av någon. Dessutom är han ju bara er styvson. Hur skulle han kunna få företräde framför Britannicus?

Claudius Min maka tjarar hela tiden på mig att jag ska ge hennes äkta son företräde framför hennes styvson. Det kan man ju förstå. Och du känner ju till mitt speciella problem med Britannicus.

Seneca Jag kan inte förstå hur ni någonsin kunnat tvivla på att ni är hans fader.

Claudius Hans mor var Messalina. Alla känner vi till vad Messalina gick för. Hon hade hundra älskare som hon bedrog mig med. Chanserna är alltså en mot hundra att jag verkligen skulle vara Britannicus far.

Seneca Det är Agrippina och hennes son som ständigt bara lever för att förvärva Messalinas dåliga rykte för att utmanövrera Britannicus.

Claudius Men Agrippina har rätt. Messalina hade betänkligt många älskare.

Seneca Claudius, du frågade mig till råds, och jag har givit dig svar. Jag kan inte rekommendera min elev som din efterträdare.

Claudius Då är du en pessimist och tror intet gott om människorna.

Seneca Jag känner Nero, Jag känner Rom, och jag känner människorna.

Claudius Det gör även jag. (*sänker rösten*) Risken är att de mördar Britannicus om jag ger honom makten. Allt jag vill är att han åtminstone skall få leva.

Seneca Om du bara därför låter Nero bli Caesar låter du godheten kapitulera inför ondskan.

Claudius Du känner till mina republikanska inklinationer. Helst avskaffade jag kejsardömet. Redan den förste Caesar var en Caesar för mycket. Därför gläder det

mig att din elev fångats av de grekiska idealen. Jag ber dig innerligt att på alla sätt uppmuntra min styvson i studierna av grekisk demokrati.

Seneca Det skall jag gärna göra. Det är kanske det enda uppbyggliga jag kan göra för honom.

Claudius Om vi har tur blir varken Britannicus eller Nero någon Caesar medan båda samtidigt kan överleva utan att behöva bekämpa varandra.

Seneca En sådan strävan kommer till det yttersta att bekämpas av en viss person.

Claudius Vem då?

Seneca Caesars hustru och Neros moder.

Claudius Ja. Hon är problemet. Men hur skall jag väl undvika henne? Jag är ju gift med henne.

Seneca Ja. Tyvärr står inte ens Caesar över naturens krav på människokroppen.

Claudius Och det kan betyda slutet för Rom.

Seneca Farväl, Caesar.

Claudius Farväl, Seneca. Tack för vårt samtal.

Seneca Det är jag som har den äran att få tacka. (*går*)

Claudius Ingenting att tacka för, ty jag är redan död, föraktad av all världen och särskilt av min hustru. Varför gifte jag mig då med systemen till Caligula? Jag trodde att hon skulle vara bättre. När vår stad, vårt rike, vår familj och hela världen är alldeles upprätt av besinningslös och våldsam ondska, som ju är den manliga passionen, trodde jag att det fanns något gott hos kvinnorna, ty annars fanns det ju ej något gott i hela mänskosläktet. Visserligen framstår kvinnorna som älskvärda ibland, men det är allt. Min första hustru knullade med hela Rom för att bedraga mig, och Agrippina, som jag faktiskt älskade, skall göra vad som helst för att ta livet av sin kejsare till make för att göra Nero till Roms kejsare i stället. Mig är det numera likgiltigt hur det ska gå för Rom. Augustus redan kunde med all rätt endast förbanna hela sin familj, och efter honom har vi haft Tiberius och Caligula till kejsarmonster utom mig, historiens antiklimax, byfånen på tronen, den bedräglige, ofärdige, den stammande och halte Claudius, den mest löjeväckande av alla kejsare. Men kanske Nero kan bli ännu värre. Det är synd, ty jag tror att Britannicus med sin begåvning kunde ha bevisat sig en kompetent och ädel kejsare. Men saken är väl den att Rom nog ej förtjänar någon bättre kejsare än Nero. Det må bli som gudarna behagar. Vi har ingenting att komma med ändå trots alla våra initiativ mot ödets outränsakliga vägar. Det är bäst som sker, som modern sade innan hon berövades sin ende son. Det sade hon för övrigt även efteråt, ty hon blev inte klokare för det. Det blir väl heller inte Agrippina av att hennes son blir kejsare på världens och Britannicus bekostnad, men det är ej mitt problem. Det spelar ingen roll om Rom går under, ty det kommer att gå under ändå, eftersom det själv har skrotat sig som republik, och jag fick inte lov att införa demokratin på nytt. Så skyll dig själv, du arma Rom, och ha det roligt med den galne Nero, om du kan. Han kan åtminstone spela teater. (*drar sig tillbaka*)

Scen 2.

Seneca Min fru, jag beklagar sorgen.

Agrippina Skyll inte på mig.

Seneca Det gör jag inte heller.

Agrippina Jag varnade alltid Claudius för att äta för mycket svamp.

Seneca Vi känner alla till hans tarmproblem.

Agrippina Du hade tur, Seneca, som slapp vara gift med honom.

Seneca Vem har talat om gift?

Agrippina Blanda inte in gift i detta. Vårt äktenskap förgiftades av att han hela tiden fjärtade. Hans läkare sade ju så bestämt ifrån att han inte fick hålla igen. Följaktligen pressade han i stället och fjärtade ihjäl sig.

Seneca Var det så enkelt?

Agrippina Ja, så enkelt var det.

Seneca Det låter nästan banalt.

Agrippina Det var mer än banalt. Det var tarvligt.

Seneca Han dog alltså som han levde.

Agrippina (insmickrande) Det gläder oss, Seneca, att du delar vår mening, eftersom du är betrodd som min älskade sons lärare. Är det nu inte lämpligt att han med sin överlägsna begåvning koras till kejsare?

Seneca Men Britannicus...

Agrippina (hårt) Nämn inte Britannicus!

Seneca Jag har inte nämnt honom.

Agrippina (åter ljuvt) Naturligtvis är det självklart att Britannicus är den enda självklara kejsarkandidaten, men tänk då på hur ung och erfaren han är! Kunde inte Nero få bli kejsare bara tills Britannicus blir tillräckligt mogen?

Seneca Nero är bara sjutton år.

Agrippina (hårt) Men överbegåvad! Och Britannicus är bara tretton!

Seneca Jag medger att det är väl ungt.

Agrippina Vem kan väl ta en trettonårig kejsare på allvar? Det är ju i så fall bäddat för en ny Caligula!

Seneca En ny Caligula vill vi alla slippa.

Agrippina (åter ljuvt) Glöm ej, Seneca, att Nero i alla fall är dotterson till Germanicus! Och han brås mera på Germanicus än på någon annan i sin släkt!

Seneca Jag tycker att han mera liknar Marcus Antonius.

Agrippina Och var inte just Marcus Antonius den ädlaste av alla romare? Höll han inte världens mest lysande tal någonsin vid Julius Caesars likbår? Var det inte det talet allena som krossade alla kejsardörets fiender?

Seneca Jag medger att det ligger någonting i vad ni säger, fru Agrippina.

Agrippina (åter hårt) Alltså måste Nero bli Caesar! Är det klart?

Seneca Min fru, ni verkar alldeles för bestämd i den saken för att någon annan kejsarkandidat skulle ha någon chans.

Agrippina Just det! Vi kan återkomma till frågan om installationen av Britannicus sedan när han blir äldre.

Scen 3. En fest till Britannicus ärra.

Nero (hjärtligt) Har den äran, Britannicus, på din fjortonde dag!

Britannicus Jag tackar dig, Nero, för att du kommer ihåg den.

Nero (omfamnar honom) Det skulle bara fattas att jag skulle glömma bort min egen halvbrors födelsedag!

Britannicus Och hur vet du att jag är din halvbror?

Nero Det vet ju hela världen!

Britannicus Ändå sprider du och din moder rykten om att jag icke är Claudius son.

Nero Jag och min moder? Du skämtar, Britannicus! Jag har ingen aning varifrån sådana rykten kan komma. (*strängt*) Om jag hör ett sådant falskt rykte i min närhet så skall ryktesspridaren hudflängas! (*till pojkar, hjärtligt*) Är ni med på det, go' vänner?

gästerna Ja! Ja!

Nero Vem har väl någonsin hört på maken? Skulle väl Britannicus inte kunna vara Claudius son? Den gamle skälmen, som var så svag för kvinnor att han till och

med föll för mor min! Ha-ha-ha! (*får de andra att skratta med.*) Var inte gamle Claudius rentav så effektiv som älskare att han inspirerade sin ljuva Messalina till att kopulera med hela Rom! Ha-ha-ha!

(*Får gästerna att skratta med.*)

Britannicus Det är inte roligt, Nero.

Nero Är det inte det, käre halvbror? Jag beklagar det å det innerligaste. Det är ju du som till varje pris skall behagas idag, för det är ju din födelsedag, min älskade bror *Britannicus*! (*vill omfamna honom på nytt, men Britannicus stöter honom ifrån sig.*)

Nero (ondskefullt) Jag menar bara väl, *Britannicus*.

Britannicus Det är det jag tvivlar på, Nero, när du hånar min moder. Jag har ändå aldrig hånat din.

Nero (åter hjärtligt) Men jag skämtade ju bara, *Britannicus*. Inte sant, go' vänner? Visst var det ju enbart ett skämt?

gästerna Javisst! Javisst!

Nero Du är alltför seriös, *Britannicus*. Du är inte van vid muntra fester och inte ens vid nyktra sådana. Du har suttit för mycket inne och haft för mycket tråkigt med dina gamla böcker.

Britannicus Studerar du inte själv, Nero?

Nero Jo, men bara för den gamle Seneca. Ha-ha-ha! (*får de andra att skratta med.*)

Britannicus Det är inte roligt, Nero.

Nero Är det allt du kan säga? (*härmar*) Det är inte roligt, Nero! Du ska vara tacksam, *Britannicus*! Det är ju du som är festföremålet! Det är ju dig som vi alla uppvaktar!

Britannicus I den mån ni verkligen vill hedra mig tackar jag där för, men jag har faktiskt inte bett om det.

Nero Vad ber du då om? Det är din födelsedag, *Britannicus*! Du får önska dig vad du vill! Vad du än önskar så ger jag dig det!

Britannicus Hur kan jag tro på dig, Nero, när du hittills bara har tagit allt ifrån mig inklusive min faders rike?

Nero Du sade ju själv nyss att det rädde tvivelsmål angående vem din fader var. Ha-ha-ha! (*får de andra att skratta med.*)

Britannicus Nero, denna fest är inte ägnad att hedra mig. Du har ställt med den bara för att få ha roligt på min bekostnad.

Nero Jag kan alltid gå hem till min mamma, men det kan inte du, *Britannicus*, för din mamma är död! Ha-ha-ha! (*får de andra att skratta med.*)

Britannicus Du är full, Nero.

Nero Och det är inte du, och det är det som är felet med dig. Drick, *Britannicus*, innan du går hem till din döda morsa! Eller läs oss åtminstone en dikt innan du går.

Britannicus Vill ni verkligen höra mig läsa en dikt?

Nero Javisst, *Britannicus*! Det är ju därför vi alla är här!

(*avses till några av gästerna*) Han vet ingenting om poesi. Vi kommer att få världens underhållning!

Britannicus (reser sig) Då ska jag be att få recitera några spontana verser.

(*Alla tystnar och väntar med starkt intresse.*)

Min fader, du har lämnat mig allena i ett hav av mörker.

Ensam vandrar jag emot en avgrund, jag, en Caesars son,
utkastad från min faders hus och rövad på min ställning.

Jag har intet kvar av vad du gav mig, utom blott mitt namn och liv,

som jag dock aldrig ämnar fläcka. Må de som försöker

göra mörkret mörkare och lastbarheten svårare, som lever blott

på rofferi och förfördelning och som pryder sig med stulna fjädrar

ha sin fåfänga i fred och odla sina korruptioner

tills de själva spricker av sin ruttna svulstenhet.
Själv ser jag icke åt dem, jag går bort från deras sällskap,
varthän vet jag ej, men huvudsaken är att jag ej fläckar mig
med att ens delta eller hysa sympati med deras dekadans
och trista tragedis självdestruktivitet.

(*tystnad*)

en gäst Det var faktiskt gripande.
en annan Bravo, Britannicus! Du har rätt!
en tredje Han har rätt. Han har blivit bestulen på sin faders arv och kejsartiteln.
en fjärde Leve Britannicus!
flera Leve Britannicus! (*skålar töms till Britannicus ära.*)

Nero (böjer sig för trenden) Det var faktiskt väl framfört, Britannicus. Jag visste inte att du hade dramatisk begåvning. "Deras trista tragedis självdestruktivitet" – det är ju sublimt! Var hälsad, broder Britannicus, min djupt vördade kollega inom teaterbranschen! Vi två är Roms två största dramatiska begåvningar! (*dricker honom till*)

Britannicus Låt mig få gå nu, Nero.

Nero Bara ett ögonblick! Förlåt mig, broder, om jag drev med dig nyss! Inte kan vi ju låta honom gå innan vi har fått hedra honom ordentligt på hans födelsedag, inte sant, go' vänner?

flera Nej! Nej!

Nero Vi måste hålla dig kvar, Britannicus, bara litet till! Vi får inte låta dig gå missnöjd härifrån. Visst är det ju meningen att du skall bli kejsare! Jag är det bara tills du blivit litet äldre! Idag är du ju bara fjorton år! Inte sant, go' vänner? Visst ska vi väl alla göra Britannicus till vår ende Caesar så snart han blir något äldre?

många Ja! Ja!

Nero Sätt dig nu ned, Britannicus, och drick bara en enda honungsljuv dryck med oss! Sedan får du gå hem till dina böcker. Se! Här är bägaren!

Britannicus Bara en bägare då, men sedan måste jag lämna er.

Nero Så skall det låta! För fram bägaren! (*En stor bägare förs fram.*)

Se, Britannicus! Detta är en gudabrygd gjord enkom för dig till din ära på din födelsedag. Det är själva gudarnas ambrosia som vi har funnit receptet till, och visserligen är inte din giftavsmakare här, men jag skall själv prova drycken åt dig! Se! Jag dricker! (*dricker en klunk*) Ganska varmt men gott! Men jag lever! Drick, Britannicus, och lev!

(*överräcker bägaren åt Britannicus, som dricker.*)

Britannicus (bränner sig) Fy! Det är ju brännande hett!

Nero Förlåt, Britannicus! Jag trodde att du skulle tåla vad jag tål! Nåväl, hämta litet kallt vatten! (*En tjänare slår litet kallt vatten i bägaren.*)

Så, Britannicus! Nu är temperaturen mera tempererad.

Britannicus Då dricker jag då, min broder, för att avsluta vår brodersskål.

(*dricker. Skiljer bägaren från munnen och gör en min av avsmak.*)

Det är ganska bittert. (*segnar plötsligt ner.*)

(*Alla reagerar.*)

Nero (likgiltigt) Bry er inte om honom. Han är epileptiker. Bär ut honom. Han har fått tillräckligt. (*Några tjänare vill bära ut Britannicus.*)

en gäst Ursäkta mig, men Britannicus verkar dålig. Det här är inget epileptiskt anfall. En epileptiker brukar rasa och tugga fradga.

Nero För all del, jag vet då inte vad det går åt honom. Han spelar kanske bara teater.

en annan gäst Han verkar ha svimmat.

en tredje Då skall vi nog strax väcka honom till liv.

(*Gäster försöker väcka Britannicus.*)

gäst 4 Han är död.

flera Britannicus är död!

Nero (låtsas upprörd) Ve och fasa! Det får ej vara sant! Min ende broder! Han får ej vara död! Nej, nej! Säg att det inte är sant! Det får inte vara sant! Min broder! Min broder!

(faller ner inför Britannicus och försöker hjälpa till med att väcka honom.)

Ack! Han är död! Hans hjärta har brustit! Vad kan då ha föranlett en sådan hastig smärta? Kan han ha varit olyckligt kär?

en gäst Säg som det är, Nero. Du förgiftade honom.

Nero Jag? Hur? Men ni såg ju själva hur jag själv provsmakade hans bägare!

en annan gäst Det kalla vattnet som sattes till efteråt.

Nero Skulle jag ha förgiftat det kalla vattnet? Skulle jag ha velat döda min egen ende broder? Hur kan någon tro något så brutalt om mig, Nero, konstnären?

en tredje gäst Kom, pojkar. Vi går. *(flera bryter upp.)*

Nero Lämnar ni mig då ensam med detta vemodiga lik?

en berusad gäst Du som är en så stor diktare, Nero, kan ju läsa en elegi nu när han är död.

Nero (tar genast förslaget på allvar) Mina vänner! En ohygglig tragedi har inträffat! Jag är gripen av stundens oerhörda inspiration! Låt mig få recitera!

(intar en skådespelares position med handen för pannan. De gäster som är kvar lyssnar trött.)

Nero (reciterar med ständiga konstpauser)

Ack! O ve! O fasa! Tiden är ur led! O grymmaste av alla öden! Ack, vad för en outhärdlig katastrof! Jag vill allenast svimma i min ofattbara sorg och domna bort i alla mina lemmar, skakad som jag är uti mitt innersta, ty den som stod mig närmast har gått hädan! Ack, min egen broder har burdust för alltid övergivit mig! Min broder! Kom tillbaka! Ack, du var mitt allt för mig! Olidlig är mig nu all världen! Ingenting kan längre glädja mig, ty du, min bror, var allt för mig. Jag saknar dig så bittert att jag kunde gråta! Men en Caesar får ej gråta, ty han är en man. Men salig är din moder, som ej mer är till, för att hon slipper gråta sig fördärvad över dig nu, stackars broder, och ditt liv som så bedrövtligt nu har flytt.

Det Caesar är som talat. Det är nog.

(inväntar bifall. Emellertid har alla kvarvarande gäster en efter en somnat. Flera börjar nu snarka.)

Nero (blir arg) Fördömt! Fårskallar! *(sparkar argt till Britannicus lik, emedan detta ej kan vakna, och går arg därifrån.)*

Scen 4.

Seneca Min härskarinna, ni har kallat mig.

Agrippina Hur sköter min son sina studier nu för tiden, Seneca?

Seneca Hans schema upptar mindre och mindre studier och mer och mer gladiatorspel.

Agrippina Har han helt slutat studera?

Seneca Ja, nästan helt. Ibland när det roar honom läser han någon liten grekisk dikt. Det är allt.

Agrippina Jag är orolig för honom, Seneca.

Seneca Oroa er i stället för Rom och dess framtid, o moder till Caesar, ty Caesar sjunger bara visor.

Agrippina Menar ni att han borde gifta sig och få barn i stället, nu när Britannicus är borta och släkten för övrigt är utdöd?

Seneca Som Caesar kunde han åtminstone regera.

Agrippina Gör han inte det då?

Seneca Jo. Han slösar bort statens tillgångar.

Agrippina Seneca, jag struntar i Rom. Det är inte Rom jag oroar mig för. Jag oroar mig för min son.

Seneca Han är dessvärre oförskämt frisk och ger hälsomässigt ingen anledning till oro.

Agrippina Men han uppvaktar Poppea.

Seneca Ja, han är kär i Poppea.

Agrippina Och han har skickat bort Poppeas man för all framtid.

Seneca Ja, det är uppenbart att Nero vill gifta sig med Poppea.

Agrippina (rasande) Det får han aldrig göra!

Seneca (efter en paus) Min fru, om han vill det kan nog inte ens ni hindra honom.

Agrippina Om inte jag kan hindra honom kan ingen hindra honom!

Seneca Min fru, ursäkta mig, men tillåt mig att fråga: vad är det för fel på Poppea?

Agrippina (ifrån sig) Hon är vacker!

Seneca (tar sig en funderare) Ja, hon är onekligen vacker.

Agrippina Hon är inte bara vacker! Hon flirtar med honom! Hon leker med honom! Hon uppeggjar honom! Hon retas med honom! Hon provocerar honom!

Seneca Min fru, ursäkta mig, men är det riktigt lämpligt att en moder blir svartsjuk på sin sons hjärtas dam om han råkar vara Caesar?

Agrippina Sitt hjärtas dam! Jo, jag tackar! Nero är min! Jag gjorde honom till Caesar! Han har mig att tacka för allt! Jag släpper honom aldrig!

Seneca Min fru, ursäkta mig, men om er son tvingas välja mellan er så väljer han nog av naturliga skäl den som är yngre.

Agrippina (förtvölad) Är jag då inte ens vacker längre!

Seneca Min fru, ni var vacker tills Claudius dog.

Agrippina (hämtar sig) Seneca, er rättframhet kommer att lägga er i graven en dag.

Seneca Min fru, jag har aldrig anklagat någon för Claudius död.

Agrippina Er frispråkighet är farligast för er själv!

Seneca Jag försäkrar er, min fru, att ingen har misstänkt att Claudius sista måltid var förgiftad...

Agrippina Din imbecilla pladdermakare, håll då tyst!
(*Seneca tystnar.*)

Om du är min vän skaffar du Poppea ur vägen.

Seneca Hur?

Agrippina Hur som helst! Dränk henne! Förgifta henne! Sprid intriger! Förtala henne inför Nero!

Seneca Då dödar han mig, ty han älskar Poppea.

Agrippina Seneca, jag varnar dig. Om Poppea inte dör så dödar Nero mig. Om han dödar mig så kan ingenting i längden rädda dig.

Seneca Men vad säger ni, min fru? Inte skulle väl en Caesar kunna döda sin egen moder?

Agrippina Jag känner min son. Glöm ej att han är systerson till Gajus Caligula och en Lucius Domitius, Roms värsta bödlar i flera generationer.

Seneca Men han är kejsar Augustus systerdotterson!

Agrippina Ja, men den systems man var Marcus Antonius!

Seneca Och var ej Marcus Antonius en ärans man?

Agrippina Seneca, jag har varnat dig. Skyll inte på mig sedan.

Seneca Men snälla min fru, vadan denna vrede? Vad har jag gjort er?

Agrippina (skriker) Jag älskar min son! Jag vill behålla honom!

Seneca Och därför vill ni göra mig till Poppeas mördare?

Agrippina (lugnt) Seneca, om du bekymrar dig för Rom, så hälsa Rom, att antingen dödar Rom Poppea, eller också dödar Nero sin moder och Rom.

Seneca (bekymrad) Min fru, det är absurt!

Agrippina Jag har varnat dig! Gå!
Seneca (för sig själv) Jag tvår mina händer. (*går*)
Agrippina (efter honom) Hur kan en gammal filosof bli så erbarmligt dum!

Scen 5.

Poppea Och du ska kalla dig kejsare! Du är ju maktlös, din hund!
Nero Jag är gärna hund åt dig, *Poppea*, men ej åt någon annan.
Poppea Ändå är jag den enda som du ej har givit något koppel medan både din fru och din mor håller dig i både koppel och munkorg!
Nero Reta mig inte, *Poppea*. Du vet att *Octavia* inte betyder någonting för mig.
Poppea Varför är du gift med henne då?
Nero (uppgivet) Min mor gifte mig med henne.
Poppea Om det var din mor som gifte dig med henne och inte du själv så förblir du gift med henne så länge din moder lever.
Nero Vad skall jag göra?
Poppea Älska med din moder och hata med din hustru som hittills, din morsgris och toffelhjälte!
Nero Men det är ju dig jag älskar, *Poppea*.
Poppea Det märks då inte. Du föredrar ju sådana hustrur som hatar dig, och din moder, som hatar dig mest av alla, framför alla andra.
Nero Du är orättvis, *Poppea*.
Poppea Nej, *Nero*. Det är du som är feg.
Nero Feg? Anklagar du mig för feghet, mig, *Nero Caesar*?
Poppea Ja, just dig, *Nero Caesar*.
Nero Jag? Feg? Omöjligt! Du kan inte kalla mig feg, *Poppea*.
Poppea Det är just vad jag gör, ty det är just vad du är. Du är den fegaste av alla fega romare, och ändå är alla romare fega, och ändå är Rom världens största stad. Och de har fått den kejsare de förtjänar, som inte vågar gifta sig med den han älskar.
Nero Jag ska visa dem! Jag ska visa att jag inte är feg!
Poppea Gör det då, din barnrumpa! Stå inte där och skrodera med ditt hjältemod förrän du har gjort något konkret i stället för att bara komponera pekorala verser.
Nero Vad kallade du mina verser?
Poppea Dina kärleksdikter till mig, *Nero*, är meningslösa så länge du inte har bevisat din kärlek i handling.
Nero (faller på knä för henne) Jag ska dikta världens vackraste verser till din ära, *Poppea*. Säg mig vad jag skall göra för att förtjäna din kärlek.
Poppea Befria dig själv från din fru och din moder och gift dig med mig.
Nero Skulle jag mörda min moder?
Poppea Ja, ty hon låter dig aldrig vinna mig så länge hon lever.
Nero (för sig själv) Skulle jag ta livet av min egen moder? Det skulle hon aldrig gå med på eller tillåta mig att göra.
Poppea Skyll dig själv. Förbli en mammas gosse då och en toffelhjälte och en maktlös nolla.
Nero Jag maktlös? Du hädar, *Poppea*!
Poppea Du är blind om du inte själv ser hur din mor styr dig. Hon gjorde ju dig till kejsare bara för att få makten själv! Och det var bara hon som sedan insisterade på undanröjandet av *Britannicus*!
Nero Du har rätt. Det var hon som övertalade mig till att ta livet av min egen bror. Hon är min onda genius!
Poppea Bestraffa henne då!

Nero Vid Augustus lik, det skall jag göra! Hon har rätt att dö! Hon mördade Britannicus!

Poppea Så ska det låta, Nero. Nu är du på rätt väg.

Nero Här skall skipas rättvisa! Ingen ska komma här och säga att Nero var feg som vägrade släpa sin moder inför rätta!

Poppea Bravo, Nero!

Nero Världen skall få skåda min rättvisa och häpna över min visdom. Domaren Nero skall göra Britannicus rättvisa! Min moder skall dö! Och för resten, var det inte hon som förgiftade den dåren Claudius?

Poppea Jo, med svampar!

Nero Hon skall få äta sin egen träck och sina spyor! Hon skall få kräla i stoftet för mig! I Neros Rom är alla lika inför lagen, och hon skall ej vara något undantag, fastän hon är Neros egen moder!

Poppea Du artar dig!

Nero Du ska bli min, Poppea.

Poppea När?

Nero Så fort min moder är borta och jag äntligen blivit kejsare över Rom!

Poppea Och din hustru?

Nero Hon också!

Poppea Vad då hon också?

Nero Hon ska också bort!

Poppea Kör bort henne då!

Nero Lita på mig!

Poppea Vem kan lita på dig, Nero, utom din moder!

Nero Det är nog! Hon skall dö!

Poppea (lugnt) Sätt i gång då. Jag tror det inte förrän jag ser det. (*går*)

Nero Poppea retar mig till ursinne! Jag kan inte tåla den där sprätten Otho som är hennes man och som hon hotar att resa bort till om jag inte gifter mig med henne! Men hon ska få det som hon vill! Hon ska bli gift med en modernördare! (*går*)

Akt II Scen 1.

Seneca Denna så kallade elev blir bara ständigt mer och mer besvärlig. Nu vill han att jag skall assistera honom i likvideringen av sin mamma. Det här går inte an! Men vad skall man göra? Han är kejsare!

Nero (kommer in) Jaså, här är du, din gamla taveluddare! Nå, vad tycker du om min idé?

Seneca (kujonerat) Är den inte något komplicerad?

Nero Just därför är den så raffinerad! Jag har tänkt ut den i minsta detalj! Ingenting kan gå fel! Jag kan se henne framför mig nu hur hon seglar i all sin glans med hela sin uppvaktning på Neapelgolven intet ont anande! Jag lyckades lura henne! Hon fick höra om min plan av en förrädare, men hon vägrade tro honom! Och nu seglar hon lugnt där i sus och dus dränkt i hela världens smicker utan att ana vilket dopp som väntar henne!

(En förfärad soldat inkommer.)

Seneca Caesar, jag fruktar dåliga nyheter.

Nero (till soldaten) Vad ser du så förskräckt ut för, din kråkskrämma? Har du tappat byxorna?

soldaten Hell, Caesar!

Nero Ja, ja, ut med språket! Kom bara inte och säg att någon katastrof har drabbat min moder!

soldaten Ack, Caesar, det var verkligen nära!

Nero (mörknar) Vad menar du, karl?

soldaten Ack, Caesar, det har verkligen hänt en förfärlig olycka!

Nero (något lugnad) Det låter bättre. Berätta!

soldaten Ack, herre, vädret var lugnt och fint när er moder lämnade er i Bauli i sin prakttreroddare, och ingen anade någonting. Så plötsligt rämningar taket till er moders hytt, varvid Creperejus Gallus fullständigt krossades. Men det var inte det värsta.

Nero (mulnar) Klarade sig min moder?

soldaten Ack, herre, panik utbröt ombord, och det visade sig att det fanns många ombord som ville få skeppet att kapsejsa, men lyckligtvis lyckades de inte....

Nero Olycklige, vad är det du säger!

soldaten Då kastade sig roddarna plötsligt åt ena sidan av skeppet för att få det att kantra, men lyckligtvis var de så klumpiga att de inte lyckades....

Nero O fasa! Säg inte att alla klarade sig!

soldaten Och då kunde vi andra räta upp fartyget igen så att de ombordvarande lugnt kunde hoppa i vattnet och klara sig undan det disintegrerande skeppet....

Nero Det blir värre och värre!

soldaten Och då skrek någon: "Jag är Agrippina! Rädda kejsarmodern!"

Nero Nå?

soldaten Det var Acerronia, och hon blev genast ihjälslagen med åror och rorkultar och handspakar och koffernaglar....

Nero Och min moder?

soldaten Hon kom simmande i land efter en stund med bara ett lindrigt sår i axeln....

Nero (förfärad) Du menar inte att hon klarade sig helskinnad?

soldaten Jo, så gott som.

Nero (ifrån sig) O gudar! Vilken katastrof!

Seneca (till soldaten) Han är upprörd över den dödsfara hans moder har svävat i.

soldaten Uppenbarligen.

Nero Vilket gräsligt och oblikt öde det är som förföljer mig! Vilket fiasko! Vilket nederlag! Vilken fadäs!

Seneca Caesar, trösta dig. Din moder lever ju.

Nero (till soldaten) Var är hon nu?

soldaten Hon är i tryggt förvar i en villa vid stranden, och alla hennes trogna håller på att anordna en glädjefest där till hennes ära för att hon klarat sig. Det är bara hennes älskade sons närvaro som fattas henne för att hennes lycka över sin räddning skulle bli fullständig.

Nero Det är bra. Stick iväg! (*soldaten går.*)

Seneca Jag sade ju att det inte skulle lyckas.

Nero Din olycksprofet! Det är ditt fel!

Seneca Det enda du kan göra nu är att dölja att du var anstiftaren av komplotten.

Nero Det skall jag så fan heller! En Caesar tar aldrig ett steg tillbaka!

Seneca Vad tänker du göra?

Nero Jag har inget val. Hon måste avlivas med våld. Det är bara att skicka ett kompani soldater till villan och låta dem göra slut på henne en gång för alla.

Seneca Tror du det går?

Nero Varför skulle det inte gå? Jag är ju Caesar!

Seneca Vad tror du Rom skulle säga om en Caesar som gör sig skyldig till modermord in flagrancia?

Nero Det är ju en politisk nödvändighet! Jag förklarar att det handlar om ett anslag mot mitt liv! Hon skickade denne soldat för att mörda mig! Därför måste hon bestraffas!

Seneca Tror du senaten går på det?
 Nero Du, Seneca, skall skriva rapport om saken. Det som ditt namn står under kan ingen i Rom betvivla.
 Seneca Du ber mig författa en lögn.
 Nero (mjukt) Käre farbror Seneca, du var alltid min älsklingslärare. Inte vill väl du mig något illa? (hårt) Har du för resten något val? Om du inte rättfärdigar mitt brott inför staten blir du själv delaktig i komplotten mot mitt liv!
 Seneca Jag har alltså att välja mellan att bli din medbrottsling eller din moders medbrottsling?
 Nero Just det! Och blir du det senare blir du avrättad med henne!
 Seneca Du ger mig inget val.
 Nero Det är det jag menar!
 Seneca (sätter sig vid sitt skrivbord) Jag skall författa kungörelsen. Men be mig sedan inte om någonting mera, Nero.
 Nero Aldrig någonsin?
 Seneca Nej, aldrig någonsin.
 Nero Då har jag ingen användning för dig längre. Då kan du lika gärna dö som alla andra. (vänligare) Du kan inte mena allvar, Seneca. Så dum är du ändå inte. Dessutom är jag Caesar. Ingen kan motstå Caesars vilja vad Caesar än ber om. Så länge jag behagar lever du och gör du vad jag vill.
 Seneca Inom vissa gränser.
 Nero För en Caesar finns inga gränser! För Rom finns inga gränser! Jag är ett geni, och jag äger hela världen!
 (Seneca svarar inte. Nero lämnar honom och går.)
 Seneca Du är galen, Nero, men ganska underhållande som patetisk narr och löjlig fjant. Ta dig själv på allvar så länge det går, men en dag, Nero, kommer hela naturen att säga stopp. (sätter sig ned och skriver.)

Scen 2.

Burrus (till två av sina soldater) Var nu så positiva och glada som möjligt. Ingenting får i framtiden fördystra Caesars liv, (till publiken) ty den som minns Tiberius vet, att en sur min var ett alldeles tillräckligt brott för att en dödsdom och snabb avrättning skulle bli följden, även om den sura minen inte ens var allvarligt menad. (till soldaterna) Så keep smiling, soldater, vad som än händer!
 Nero (inkommer, har haft en sömnlös natt) Nå, era pajasar, vad nytt?
 soldat 1 (sträcker vänligt fram sin hand) Vi ber att få gratulera.
 soldat 2 Vilken lättnad för världen att ni har lyckats undgå en sådan fara! Tänk att en ensam moder stämplade mot sin egen ende sons liv!
 Burrus Hela världen fröjdas idag med dig, Caesar, över landsförräderskans lyckliga likvidering! I varje tempel frambäres tackoffer och upphöjes lovsånger!
 Nero Ni har alltså lyckats döda mamma?
 Burrus Ja, hon är död. Gläd dig, Caesar!
 Nero Hur gick det till?
 soldat 1 Det var en enkel match. När vi kom till villan flydde alla hennes tjänarinnor i panik, så det var bara att gå in och döda henne.
 Nero Sade hon något?
 soldat 1 Naturligtvis ställde hon ju till med en liten scen. Det gör ju mödrar alltid. Hon blottade sitt bröst och sade: "Stöt till här!"
 Nero Var hennes lik mycket vackert?
 Burrus Jag försäkrar dig, ädle Caesar, att hennes lik var ännu vackrare i döden än vad hon var i livet.

Nero Jag hade gärna velat kyssa det till avsked.

Burrus Du kan inte ligga mera med henne nu, Nero. Vi har redan bränt upp henne.

Nero (hårt) Det är bra. Må hennes aska ligga obegravd för evigt!

Seneca (inkommer) En beskickning från senaten är här och vill veta vad som har hänt. Det är bäst att du anlägger sorg, Nero, för syns skull.

Nero Låt dem inträda. De skall minsann få veta hur jag upplever denna ohyggliga tragedi. (*senatorerna släpps in.*)

senator 1 Med bestörtning har vi hört, Nero, om er moders frånfälle.

senator 2 Det går rykten både om skeppsbrott och en våldsam ändalykt till lands.

senator 3 Vad har egentligen hänt?

Nero Ack, o värld, gråt ihjäl dig av smärta, ty min moder finns ej mera! I salighet har hon farit hädan, och jag är alldeles otröstlig! Ack, ni frågar mig om anledningen? Ack, den är alltför gruvlig för att kunna vara sann! Ack, min moder, varför har du övergivit mig? Varför genomförde du inte hellre ditt goda uppsåt att skaffa mig ur världen? Ack, ädlaste herrar, ni ser hur söndergråten jag är! Jag har inte fått en blund i ögonen i natt, ty jag har bara legat och högljutt klagat över min moders skändliga förräderi! Kan ni tänka er, att hon skickade hit sin soldat Agernus för att döda mig! När hon fick veta att Agernus ångrat sig och bekänt allt för mig tog hon sitt eget liv! Ack, hon har därigenom uppfyllt sin sista välgärning mot mig! Ack, du goda välsignade moder, att du skulle ta ditt liv och lämna mig ensam kvar på denna världens tragiska teaterscen!

senatorerna (*böjer sina huvuden*) Vi beklagar mycket, Caesar. (*Senatorerna och soldaterna tröstar honom.*)

senator 1 (*till Seneca*) Är det du som har skrivit det här brevet till senaten i Neros namn?

Seneca Ja, dess värre.

senator 1 Tror du senaten går på att en skeppsbruten kvinna skulle ha sänt en enda man med svärd för att slå sig igenom kohorter och flottor på vägen och forcera sig genom Neros livvakt för att ta hans liv?

Seneca Det är Neros version.

senator 1 Du vet mycket väl att ingen kan anklaga Caesar. Men alla vet att du har skrivit brevet. (*skakar på huvudet.*) Aj, aj, Seneca!

Seneca Jag beklagar.

Nero Vad står ni båda och dillar om?

senator 1 Jag framförde bara till Seneca senatens synnerliga deltagande i den sorgliga situationen med anledning av Senecas skriftliga redogörelse i Caesars namn.

Nero Ja, är det inte för sorgligt? Bu-huu! Min egen moder! (*låtsas gråta*)

senator 1 Får jag fråga, den skyldige soldaten har väl fått sitt straff?

Nero Vilken skyldige soldat?

senator 1 Soldaten som er moder skickade för att glädja er med nyheten att hon hade överlevt det svåra skeppsbrottet.

Nero Jaså, han som hon skickade för att mörda mig? Javisst, han är redan avrättad.

senator 1 Likväl ångrade han sig ju inför er och kunde inte lyfta svärdet mot er heliga kropp?

Nero (hårt) Det är sant, men han hade ändå lejts av min moder.

senator 1 Vi trodde att hon skickat honom bara för att glädja sin son med nyheten att hon klarat sig.

Seneca, senaten är nöjd och ber att få lämna Caesars hus.

Nero Stick iväg, bara, och lämna mig ensam med min förfärliga sorg!

Seneca Jag tror att det passar Caesar att bli lämnad ensam med sin obeskrivliga sorg.

soldater och senatorer   Hell, Caesar. (*bugar sig och går.*)
Nero   Ack, Seneca, utan ditt moraliska stöd i denna angelägenhet hade jag brutit samman av sorg!
Seneca   Jag beklagar din moders öde, men jag beklagar ännu mera ditt.
Nero   Varför?
Seneca   Din moder ensam gjorde dig till Caesar. Nu kommer hela världen att anstränga sig för att beröva dig den titeln.
Nero   Det kommer den aldrig att lyckas med!
Seneca   Den kommer dock att försöka.
Nero   Må den försöka! Den klarar det aldrig! Jag utmanar dig, värld! Försök bara att skada mig! Jag är osårbar, ty jag är gudomlig! Ja, av alla människor står jag ensam över all kritik, ty jag är ju den ende sanne levande Guden!
Seneca   Det är bra, Caesar. Gå och lägg dig. (*går*)
Nero   Jag fruktar ingen och inte ens Seneca. Må hela världen vända sig emot mig, och jag skall blott förakta den till döds! Och den vet inte hur lycklig den är som har fått en sann konstnär till kejsare!

Scen 3. Ett praktfullt gästabud. Gästerna ligger till bords.

Seneca   Nå, min gode Petronius, hur trivs du med att få vara i tjänst hos Caesar?
Petronius   Min gode Seneca, du om någon vet väl vilken obehaglig känsla av otrygghet ett dylikt ansvar medför.
Seneca   Det gläder mig, Petronius, att du ser realistiskt på saken. Likväl kan du nog känna dig betydligt lugnare än jag. Ditt jobb kan ju betecknas som idiotsäkert.
Petronius   Ja, det är säkert för alla idioter, utom för Nero själv. Men jag tycker inte om den plötsliga upphöjelsen av den där Tigellinus.
Seneca   Han är din enda rival om Neros gunst. Endast i jämförelse med hans är din position betänklig, ty din uppgift är att odla Neros bättre sidor, medan hans är att odla alla hans sämsta.
Petronius   Har jag någon chans att klara mig på längre sikt, Seneca?
Seneca   Det beror på om konstnären eller vildjuret inom Nero segrar. Jag håller på dig. Men om konstnären förlorar är det ute med oss båda, käre Petronius.
Petronius   Låt oss då hålla på konstnären.
Seneca   Jag har ingen makt längre. Du står ensam mot Tigellinus och alla Neros vilddjurslater. Dessutom har Nero all makt här i världen som han kan bruka som han vill. Dess värre är en konstnärs enda medel fredliga medan vildjuret har våldet och vapnet på sin sida.
Petronius   Men vi har intelligensen.
Seneca   Vad hjälper det om Nero är dum?
Petronius   Jag inser de dåliga oddsen. Nåväl, så länge konstnären inom Nero lever finns det hopp. Han har ju lovat ge oss en föreställning i afton. Jag undrar vad han har planerat.
Seneca   Det får vi se. Här kommer han nu.
Nero (gör stor entré) Välsignade publik, gläds med mig, ty jag skall gifta mig! I åratal har jag levat för min efterlängttade brud, och idag har vi äntligen blivit vigda. Vilket sällhetens ögonblick! Kom fram, du min ljuvaste brud, min älskligaste maka, du dyrkansvärda äkta hälft!
(Sporus träder fram utklädd till brud.)
Petronius   Vem är det?
Seneca   Det är Sporus, som Nero själv har kastrerat.

Nero Äntligen, käraste, får vi dela salighetens äktenskapliga bädd tillsammans! Vilka fröjder väntar oss inte när vi får avnjuta förlusten av våra oskulder!

Seneca Nero våldtog honom redan som gosse.

Petronius Tror du Sporus verkligen sagt ja till Nero?

Seneca Han hade väl inget annat val.

Nero Hulda brud! Du ljuvaste jungfru! Låt hela världen veta hur jag tillber dig, hur jag förgudligar din oskuld, hur jag dyrkar din änglalika skönhet, och hur jag brinner av längtan efter att få kyssa dina nakna bröst!

en av gästerna (som har allmänt roligt åt spektaklet) Säg någonting, Sporus!

Sporus *(stammar)* Store Caesar, mäktige Caesar, vad kan jag annat säga, än att....

Nero Det räcker! Ack, hörde ni det? Hon älskar mig fortfarande! Min kärlek är besvarad! Ack, ljuva bröllopsnatt, vilken paradisycka ligger icke framför oss!

Seneca *(härmar elakt)* Vilken paradisycka ligger icke framför oss!

Petronius Han kan höra dig.

Seneca Ingen risk. Han hör ingen annan än sig själv.

en berusad gäst Du har väl redan gjort honom med barn, Nero!

en annan Har du redan skilt dig från Poppea?

Nero *(glad)* Nej, bara från Acte och Octavia.

en tredje Du är oförfädd!

Nero Det är meningen! Men vad tycker ni om min brud? Är hon inte vacker?

den berusade Vi tror inte han är vacker förrän du har demonstrerat att han verkligen har hängbröst!

Tigellinus Klä av henne och ta hennes oskuld här inför allas åsyn! Vi tror inte att hon är kysk förrän vi får se hennes jungfrublod!

Petronius Nej, fy på sig, Tigellinus! Inte gör man så med en kejsarlig gemål! Förvägrar du din egen kejsare hans frihet till privata älskogsfröjder?

Nero Ha-ha! Bravo, Petronius! Tigellinus, eftersom du så gärna vill se brudens jungfrublod så får du härmed äran själv att deflorera henne offentligt!

många Ha-ha! Förträffligt!

en gäst Stig fram, Tigellinus, och visa dig som den borne älskaren!

en annan Caesar är stor i sin nåd som överlåter åt sin livvakt att ta oskulden av hans egen hustru!

Petronius *(vänligt)* Stig fram, Tigellinus! Var inte rädd!

Tigellinus *(sammanbitet)* Ingen skall någonsin kunna påstå om Tigellinus att han var rädd! *(stiger fram)*

Nero Välkommen, min hustrus käraste älskare! Du anar inte vilka välbehag som väntar dig! Hon har sparat sig enkom för den ljuvaste av alla älskare! Se, Sporus, din närmaste vän för i natt!

en gäst Ta henne på bröstet, Tigellinus!

en annan Kyss henne på hennes korallröda läppar!

Nero Gör som plikten bjuder dig, Tigellinus.

(Den grove, i full rustning klädde Tigellinus har inget val, går tafatt fram till "bruden" och närmar sig hans mun med sina läppar, när Sporus plötsligt ger honom en rungande örfil. Tigellinus blir obeskrivligt förlägen. Alla kiknar av skratt.)

Petronius Det här är faktiskt roligt.

Seneca Ja, låt oss skratta så länge vilddjurets lekar förblir så här oskyldiga.

Nero Vad säger du, Seneca?

Seneca Ingenting oanständigt.

Nero Varför inte det? Det gör ju alla andra?

Seneca Har jag misshagat dig, Caesar?

Nero *(hårt)* Seneca, du är en gammal narr!

(Alla förfasas. På ett ögonblick har den glättiga stämningen slagit om till tragedi.)

Seneca Men, Caesar, jag är ju din gamle lärare! I fjorton år har jag undervisat dig, och ingen av mina elever lade jag ner så mycket omsorg på som på dig.

Nero Du har alltid tråkat ut mig, Seneca.

Seneca Likväl har du under dessa fjorton år överhopat mig med de generösaste och mest sagolika rikedomar. Du får allt tillbaka, Caesar, när du vill! Vad bryr jag mig om överflöd? Jag är en gammal man och dör gärna fattig.

Nero Du är en gammal narr, Seneca, som alltid har predikat fattigdom, ödmjukhet och anspråkslöshet och samtidigt alltid frossat i pengar, makt och ära. Om du har lärt mig någonting alls så är det dubbelmoral.

Seneca Nero, allt vad jag äger är ditt. Även mitt liv är ditt. Tag det om du vill. Tag tillbaka allt vad du har givit mig, men låt oss vara vänner.

Nero (blir på bättre humör) Se så rädd han är! Den gamla skinntorra mumien riktigt darrar av rädsla och feighet! Behåll min vänskap, Seneca, och behåll dina rikedomar. Du skulle göra mig en direkt otjänst om du gav mig allt tillbaka, ty då skulle det heta om Caesar att han gav blott för att ta allt tillbaka. Om det är någonting jag avskyr så är det snålhet! Om det är någonting som jag vill gå till historien som så är det som Roms generösaste kejsare! Har jag någonsin sparat på något? Har det någonsin uppstått någon lucka i min konstanta givmildhet?

många Nej, aldrig.

Nero Behåll allt vad du äger, Seneca, och jag ger dig dessutom ditt liv.

Seneca Jag tackar för din gränslösa storsinnet, o Caesar.

Nero Du behöver inte spela lakej för det. Var som Petronius i stället, Seneca, var uppriktigt och spirituell och intelligent, så att man kan ha någon glädje av dig i stället för att ledas av dina bedrövliga miner.

Seneca Jag rår inte för mitt utseende, o Caesar.

Nero Äntligen sade du något roligt. Nej, du rår sannerligen inte för att du ser ut som en ättikgurka. (*Alla vrålar av skratt. Även Seneca skrattar med.*)

Petronius (för sig själv) Ja, skratta ni, stackars skräckslagna barn. När Nero ruinerat Rom med sitt slöseri och mördat alla sina vänner inklusive mig och Seneca så lär ni inte skratta längre ens åt en Nero.

Nero (när han hämtat sig) Nå, Tigellinus, hur går det nu med den där olyckan min hustru Octavia?

Tigellinus Det blir bara värre och värre. Vad tusan skulle du anklaga henne för ofruktsamhet för? Det omöjliggör ju alla försök att få henne anklagad för äktenskapsbrott.

Nero Nå, men har du inte förhört alla hennes tjänare?

Tigellinus Jag har gjort allt, Caesar.

Nero Och vilka anklagelser har du tvingat fram?

Tigellinus Caesar, ju hårdare och ju grymmare jag har torterat hennes tjänare, desto mera envist har de vägrat anklaga henne. De älskar henne.

Nero Nämn inte ordet älska i min närvaro! Ingen får älska utom Caesar!

Petronius Ursäkta mig, Caesar, men det uttalandet kräver ett förtydligande. Ingen kan leva utan att älska.

Nero Jag menar att bara den som älskar *mig* får leva!

Petronius Det var det ordet jag var ute efter. Tack för klargörandet.

Nero Du är välkommen, Petronius. Nå, Tigellinus, vad tänker du göra för att gottgöra dina fatala misslyckanden?

Tigellinus Jag har gjort allt vad som kan göras. Vi satte Octavia under bevakning i en villa ute på Campanien med den påföljd att hela landsbygden kom och uppvaktade henne, och hela Rom sörjde hennes exil. Det gick så långt att man började sätta upp hennes statyer på Capitolium igen i tron att Caesar hade tagit henne tillbaka. Claudius dotter är älskad av folket, Caesar, och i hela världen har vi ej lyckats finna något att anklaga henne för.

Nero (ifrån sig) Nämn inte Claudius! Nämn inte folkets kärlek för henne! Jag står inte ut! Du har klantat till det alldeles förfärligt, Tigellinus!

Petronius (roat till Seneca) Jag vet en som alltid kan klanta till det ytterligare.

Seneca Vem då?

Petronius Nero.

Nero Vi måste få henne fälld för äktenskapsbrott. Jag får övertala Anicetus.

Tigellinus Han som fick uppdraget att dräpa Agrippina?

Nero Ja, han som mördade mamma. Han får bli den som haft otukt med Octavia. Vi får belöna honom rikligt efteråt.

Tigellinus Det behövs mer än bara otukt för att fläcka Octavia inför folket.

Nero Så får vi göra henne skyldig till politiska stämplingar också! Hon får lov att ha förfört prefekten för att komma över flottan! Och så lägger vi ett abortförsök till det. Hennes otukt måste kunna bevisas.

Tigellinus Och hur går det ihop med anklagelsen för ofruktsamhet?

Nero Det får lov att gå ihop! Det finns inga problem som inte kan lösas av Caesar!

Seneca (till Petronius) Nero kunde aldrig lära sig matematik.

Petronius För en Nero är all logik överfödig.

Nero Saken är klar, Tigellinus! Gör din plikt!

Tigellinus Men vad skall jag göra?

Nero Det spelar ingen roll, bara hon dör rättvist och lagenligt!

Tigellinus Jag ska försöka, Caesar.

Nero Det räcker inte med att bara försöka! Du har bara misslyckats hittills! Du måste lyckas!

Tigellinus Jag ska göra mitt bästa.

Nero Det är bäst för dig själv, Tigellinus, att du denna gång inte klantar till det.

Petronius (till Seneca) Tror du han lyckas?

Seneca Han kan inte misslyckas. Octavia är alldeles för renhårig och skyddslös. Dessutom dör hon gärna. Hon är bara tjugo år, ville aldrig bli gift och allra minst med Nero, hon har vuxit upp i en familj av idel mördare och råkar själv ut för den värsta av dem, som hennes styvmor själv gifter bort henne med bara för att desto säkrare göra honom till Caesar. Världen är rутten, Petronius, och har aldrig varit rутtnare.

Petronius Det hindrar inte att den kan bli mera rутten.

Seneca Det tvivlar jag på, Petronius. Kan det verkligen bli värre?

Akt III Scen 1. En gata i Roms fattigkvarter.

Kaotiskt gatuliv med försäljare, tiggare, horor m.m.

Petrus uppträder som främling från landet, tämligen förvirrad, och stannar utanför ett hus i ett försök att orientera sig.

en gumma Flytta på dig, din jävla tönt! (*Gumman kastar ut avfall i gatan, Petrus undgår med nöd att få det på sig.*)

Petrus Ursäkta mig, men är det inte här Linus bor?

gumman (misstänksam) Det kan väl hända att han gör. Vad vill du honom?

Petrus Han är den enda jag känner i Rom.

gumman (mönstrar honom) Ja, ni passar bra ihop. Ni är lika veliga båda två. (*går in*)
Linus!

Linus (inifrån) Jag kommer! (*kommer ut, en liten fjantig man.*)

Petrus! Äntligen! (*trycker hans hand.*)

Petrus Så skönt att du fanns kvar här! Jag var nästan orolig!

Linus Varför då?

Petrus Man vet aldrig med dessa romerska kejsare. Blev inte judarna förskräckligt förföljda av den förra kejsaren?

Linus Jo, men vi är ju kristna.

Petrus Ja, men den nya kejsaren lär vara värre än den gamla.

Linus (sänker rösten) Tala inte om det. (*mera naturligt*) Men så härligt att se dig igen! Och du ser alldeles frisk och blomstrande ut! Och hur är det med din svärmor?

Petrus Ack, hon dog förra året.

Linus Jag beklagar. Det är för bedrövligt. Alla de gamla bara dör. Snart är det bara vi kvar, *Petrus*.

Petrus Ja, vi och den bråkstaken *Paulus*. Han håller på att fördärva alltsammans för oss, *Linus*.

Linus Är det sant att han kommer till Rom?

Petrus Ja, han har hotat med det.

Linus Det var som katten.

Petrus Nå, hur är det med *Johannes*? Är han kvar?

Linus Ja, där har vi en pålitlig vän. Han finns inne i huset. Han har väntat länge på dig, *Petrus*.

Petrus (ivrig) Var är han?

Johannes (kommer ut) Var hälsad, *Petrus*.

Petrus *Johannes!* (*de omfamnas*)

Johannes Var resan svår?

Petrus Alldeles förfärlig! Men nu är jag äntligen här! Hur går det?

Johannes Det kan inte gå bättre. Vår församling växer hela tiden. Även ädelborna och förmögna romare har börjat söka sig till oss.

Petrus Såna behöver vi inte. Kristendomen är till för de fattiga och enkla arbetande mänskorna, som bygger upp världen.

Johannes Jag trodde att kristendomen var till för alla.

Petrus Naturligtvis är den till för alla.

Johannes Till och med *Caesars* nya gemål har på sistone visat intresse för oss.

Petrus Det låter farligt.

Johannes Än så länge är det inte farligt.

Petrus De enda människor jag alltid har fruktat här i världen är dessa galna romerska kejsare.

Linus Schh! Inte så högt!

Petrus Varför inte då, *Linus*?

Johannes Även *Linus* är rädd för *Caesar*.

Petrus Du tycks inte vara rädd för honom, *Johannes*.

Johannes Han har inte gjort mig något ont och inte någon annan heller som jag känner.

Petrus Men den förra kejsaren gjorde oss judar förskräckligt mycket ont, och kejsaren före det var galen, och kejsaren före det var en ond mördare.

Johannes Ja, ja, *Petrus*, men vi ska nog klara av dem till slut ändå, *Petrus*. Ju ondare och galnare de är, desto mera växer vår församling.

Petrus Menar du att kristendomens framgångar bara beror på kejsarnas vansinne?

Johannes Nej, naturligtvis inte, *Petrus*, men världsordningen skall nu en gång falla och kejsarna med den, och sedan blir den kristna kärleken konung över jorden för evigt. Jag menar bara att de galna kejsarna endast påskyndar världsordningens fall.

Petrus Ja, och det är lika bra det. På tal om sönderfall, har ni hört något från den där uppkomlingen *Paulus*?

Johannes Ja. Han har skrivit till oss. Han ämnar komma hit.

Petrus Gud bevara oss för den dagen! Jag sökte mig till Rom mest för att det var nästan den sista återstående storstaden i världen som Paulus inte hade smutsat ner med sin propaganda.

Johannes Paulus är en mycket lärd man.

Petrus Det är just det jag inte kan med! Han träffade aldrig Mästaren! Ändå gör han anspråk på att ha monopol på Mästarens lära medan han i själva verket uppfinnar en egen religion som inte har någonting med Mästarens att göra!

Johannes Ingen har skaffat vår kyrka så många anhängare som Paulus.

Petrus Men i alla de församlingar där Paulus har gått och predikat och skaffat anhängare i massor finner jag inte längre kristendomen! I stället finner jag en intolerant fanatism och revolutionär destruktivitet som bara vill riva ner världen i stället för att bygga upp den! Paulus är lika storhetsvansinnig som de romerska kejsarna! Jesus var mänsklig! Paulus är inte mänsklig!

Johannes Lugna dig, Petrus. Han är inte här ännu.

Petrus Nej, men han kommer! Och kom ihåg att han började som vår förföljare och de kristnas blodigaste mördare!

Linus Det är bättre, Petrus, att ha ett svärd som Paulus i vår tjänst än att ha honom som fiende.

Petrus Då kunde man lika gärna ha en romersk kejsare som ledare! Ser ni inte att det är just bara fanatism, politik, härskarlater och hårdhet som är det enda som kan skada vår kyrka! Jesus var ingen politiker!

Linus (och Johannes ser på varandra. Efter en stund:) Det är bra, Petrus. Kom in nu och ät. Du är trött efter resan.

Petrus Jag har inte blivit så trött på hela resan som jag redan är på Rom!

Johannes (tar honom om axeln) Du lär bli ännu tröttare vad det lider.

(De går in med honom. Gumman kommer och slänger ut mera skräp i gatan.)

Scen 2. Nero och Poppea med flickebarn på armen.

Nero (pjåskar) Hellegosingen! Plutti-plutt! Halledunadedå! Sicken liten sötnos! Gulle-plutt! Lilla gulle dej! Kära hjärtanes!

Poppea Det är din dotter, Caesar, helt och hållet.

Nero Jag är stolt över dig, Poppea, lika stolt som över min gudomliga lilla dotter! Tror du att jag vågar röra henne?

Poppea Hon är ännu inte van vid manligt sällskap. Ta det försiktigt.

Nero Gulle-plutt! Stackars liten! *(smeker det lilla barnets kind. Hon börjar genast gallskrika.)*

Nero (förskräckt) Hu då!

Poppea (skrattar) Det skall ett barn till för att skrämma Nero! Vågar du inte ta hand om din dotter, Nero?

Nero (morskt) Ingen ska kunna påstå att inte Nero kan ta hand om sitt barn!

Poppea Hon måste ju ändå vänja sig vid sin pappa. Här, ta henne, Nero.

Nero Men hon gråter ju?

Poppea Trösta henne då. *(överlämnar henne i Neros händer.)*

Nero (mycket förlägen, rodnande) Halledunadedå! Hellegosingen! Gulle-plutt! Vyss, vyss, gullan lull! *(försöker vyssja henne till ro.)*

Poppea (skrattar) Nu skulle Rom få se Nero i detta ögonblick!

Nero Skratta inte åt mig! Det är inte roligt! Och barnet gråter ju fortfarande!

Poppea Alla barn gråter, Nero. Även ditt måste få göra det.

Nero Men vad är nu detta! Nä men! Vad tar hon sig till! Ligger hon inte och pissar i mina händer!

Poppea (skrattar ännu hjärtligare åt Caesars förlägenhet)

Nero Gör nånting, Poppea! Stå inte där och glo! Det är inte alls roligt! Nej nu! Bajsar hon nu också!

Poppea (*skrattar ännu hjärtligare*)

Nero Poppea! Det här är ditt fel! Inget anständigt barn pissar och bajsar i Caesars händer!

Poppea (*mellan skratten*) Inga barn är anständiga, Nero!

Nero Nej, nu går det för långt! Mina händer och armar kan ju börja stinka! Tag hand om barnet, Poppea! Det är ju alldeles hysteriskt!

Poppea (*skrattar fortfarande*) Jag måste bara få hämta mig först!

Nero Poppea, du frestar på Caesars tålamod! Detta är inget ögonblick för skämt! Ditt barn har skämt ut sig inför sin far! Ingen pissar och bajsar i Neros famn!

Poppea (*fortsätter skratta*)

Nero Inte ens fåglarna kackar i eget bo! Nej nu! (*tappar barnet i golvet. Efter dunsen upphör det omedelbart att skrika.*)

Poppea (*skriker*) I-i-i-i-i-i-i-i! (*skyndar fram och plockar upp barnet.*) Vad har du gjort!

Nero Det var ditt fel, Poppea. Du ville inte ta hand om det smutsiga barnet.

Poppea Mitt fel! Vad har du gjort! Vakna, Lillan! Skrik, för guds skull!

Nero Hon sket ju fullkomligt ner sig i mig! Känn så jag luktar! Nu måste jag göra om hela parfymeringsceremonin från i morse igen!

Poppea Hon är död, Nero! Du har dödat henne!

Nero Jag tappade ju henne bara.

Poppea Hon är död! Hon har fått hjärnskakning! Hon andas inte! Se vad du har gjort, Nero!

Nero Det var ditt fel, säger jag ju! (*efter en paus*) Är hon verkligen död? Det kan hon ju bara inte vara.

Poppea Se själv! (*lämnar över barnaliket i Neros händer.*)

Nero Seså, Gullan! Vakna nu! Det var väl inte så farligt? Seså, vakna, sade jag! Lyd nu Caesars befallning! Du är ju gudomlig, för sjutton! Vakna, säger jag! (*skakar barnet.*)

(*snopet*) Hon är död.

Poppea Ja, jag säger ju det! Du har dödat henne!

Nero Inte jag, Poppea. Det var du.

Poppea Jag? Hur kan du anklaga en moder för att ha dödat sitt eget barn! Det var ju du som tappade henne!

Nero Du ville ju inte ta emot henne!

Poppea Du din erbarmliga klumpeduns, du släppte henne avsiktligt i golvet! Du har tagit livet av henne!

Nero Men hon bajsade ju ner sig!

Poppea (*hysterisk*) Barnamördare! (*gråter hysteriskt.*)

Nero Det är nog bäst att jag går. (*till publiken*) Sen får jag väl ge henne skulden för barnamordet, om det behövs. (*smyger ut på täspetsarna.*)

Poppea (*gråter hysteriskt över sitt döda barn*) Eländiga drummel! Och en sån ska man vara gift med! Förbannat också! Gemena mördare! Han kan ju inte ens avla barn utan att ta livet av dem! Vilken cirkus! Bu-huu! (*gråter förtviolat.*)

Scen 3. Paulus i fängelset.

Paulus Petrus, var inte arg på mig.

Petrus (*arg*) Och varför skulle jag inte vara det?

Paulus Vi är ju båda kristna.

Petrus Ska du säga, som inte vet vad du talar om!

Paulus Petrus, jag vet att du har fördomar mot mig...

Petrus Fördomar, din inbiliska, kortsynta, intoleranta, klantiga....

Paulus Ta det lugnt, Petrus.

Petrus Lugnt! När du kommer hit och klantar till det för oss i hela Rom!

Paulus Jag kom inte hit frivilligt.

Petrus Nej, men du kom hit ändå, efter att du noggrant förberett en resa hit i tio år!

Paulus Ja, men nu är jag här som fånge. Åtminstone det kunde du väl glädja dig åt.

Petrus Din gamla misantrop! Vet du vad du har gjort? Först gör du dig till den värsta av alla kristendomens förföljare! Sedan får du en knäpp och kallar dig kristen! Sedan gör du dig till kristendomens självkrönta konung och högsta auktoritet i stället för Kristus, fastän du aldrig ens sett honom!

Paulus Det där att jag aldrig fick träffa Jesus har du alltid använt emot mig. Det är stommen i alla dina fördomar mot mig, som du alltid försökt vända alla kristna emot mig med! Men jag känner Kristus! Jag har alltid känt honom i mitt hjärta!

Petrus Du med dina synska förmågor! Använd dem då för att komma ut ur ditt dilemma!

Paulus Jag är ingen fånge.

Petrus Jaså! Du gör bort dig i Jerusalem med att släppa en oomskuren man in i templet, du åker fast för din fadäs och beläggs med bojor och fraktas hela vägen till Rom i dina bojor, och där hålls du bevakad i väntan på dom, medan du vågar påstå att du inte är en fånge! Då är du väl en kejsare också! En kejsare för hela kristenheten! Du skriver ju dina direktiv till alla kristna församlingar som om du var den enda som känt Kristus, du som aldrig ens sett honom!

Paulus Petrus, låt oss inte gräla.

Petrus Det är ju du som grälar!

Paulus (trött) Mycket ska man höra. Här blir man överöst med otidigheter, och så är det jag som grälar.

Petrus Du grälar inte direkt, Paulus, men du är orsaken till allt bråk i alla våra församlingar och mellan oss och alla romerska myndigheter. Inser du inte att kristendomen är en fredlig väckelse som bara kan expandera genom fred?

Paulus (suckar) Jag har bara predikat.

Petrus Ja, du har predikat i Jerusalem så att alla judar velat stena dig, du har predikat så att alla judar blivit dina och kristendomens fiender, du har predikat så att alla Asiens församlingar fördärvats genom split, och du har predikat dig själv i fängelse och så att kristendomens värsta fiende kommer att bli själva Rom!

Paulus Det där är inte rättvist.

Petrus (härmar) Det där är inte rättvist. Hör på den! Han känner sig orättvist behandlad av de kristna som han själv förföljt och som är de enda som kände Kristus!

Paulus Börja inte nu igen.

Lukas Gode Petrus, ursäkta mig, men betänk att vår apostels hälsa är svag och att han är kristendomens största predikant och eldsjäl.

Petrus Och du, din fine doktor, som betraktar det som ditt livskall att förvandla kristendomen till vacker litteratur, barnsliga sagor, förgyllda legender och sentimental smörja....

Lukas Sanningen måste komma på pränt!

Petrus Sanningen! Jaså! Den måste komma på pränt! Vad tror du min lärjunge Marcus har ägnat sig åt då? Är det inte nog med att den drullen Matteus går och ger allting sina egna förvridna tolkningar? Måste du sen också gå och göra allting till kvasifilosofisk skönlitteratur tillrättalagd för folket?

Paulus Petrus. vi har inte råd att kivas. Kristendomen är hotad.

Petrus Och vems fel är det kanske? Tack vare dina intramp i de kristnas angelägenheter från början har du gjort oss förhatliga för hela världsordningen! Så stor skada gjorde du oss inte så länge du förföljde oss!

Paulus Du har inte monopol på kristendomen, Petrus.

Petrus Och vem utsåg då Jesus själv till sin personliga ställföreträdare på jorden? Var det kanske Judas Iskariot, som gjorde kristendomen en större tjänst med att gå bort och hänga sig än vad du nånsin lyckats göra?

Paulus Det är nog, Petrus.

Petrus (suckar) Förlåt mig, Paulus, men du har faktiskt fördärvat mera än vad du har byggt upp.

Paulus (lugnt) Och hur har jag gjort detta, Petrus?

Petrus Varför i alla demoners namn skulle du gå och vända judarna emot oss? Vi var en fridsam och harmlös judisk sekt jämte sadducéerna, fariséerna och esséerna, vi var lika mycket respekterade som alla andra judar, och så kommer du och påstår att omskärelsen inte har någon betydelse. Varför skulle du beröva oss vår judiska identitet och ursprung?

Paulus Inser du inte att det är enda sättet för oss att vinna hedningarna?

Petrus En realpolitisk kupp och fint med andra ord. Och vad har det med religion att göra?

Paulus Det var nödvändigt.

Petrus Och du kan vara nöjd. Du har vunnit dina hedningar. Och resultatet kommer att bli ständiga schismer och utbrytningar inom kristendomen så länge den existerar medan dess grundvärderingar går förlorade.

Paulus Vad är då dess grundvärderingar?

Petrus Kärleken endast.

Paulus Vad då för kärlek? Älskog och barnalstring? Horor och bögar? Agape i form av gästabudsfrösserier?

Petrus Det är så typiskt dig, Paulus, att se allt från människans djuriska sida. Det gör du emedan du aldrig känt Kristus.

Paulus (vill säga något)

Petrus Det är nog. Marcus, låt oss gå.

Marcus Ja, fader Petrus. (*Petrus och Marcus går.*)

Paulus Där gick de.

Lukas Ja.

Paulus Vad menar du om vårt samtal?

Lukas Vi kommer aldrig ifrån att Petrus har högre auktoritet än vi.

Paulus Men jag vet mera! Jag är lärd! Jag kan göra mera! Ingen har utbrett kristendomen så som jag!

Lukas Och därför sitter du i fängelse.

Paulus Jag är ändå fri. Jag kan röra mig fritt och tala med vem jag vill. Och jag tänker omvända hovet genom Seneca.

Lukas (reser sig) Det är bra, Paulus. Gör det. (*går*)

Paulus Mitt liv var ett mörker tills jag blev blind på vägen till Damaskus. Sedan dess är kristendomen allt jag har haft att leva för. Jag kan inte svika den. Den kan inte svika mig! Om bara inte den där Petrus fanns! Det är bara han som ifrågasätter min auktoritet. Men jag kan sköta pennan, och Lukas är helt styrd av mig. På lång sikt, Petrus, kommer du nog ändå att stå dig slätt emot mig!

Scen 4. Ett nytt gästbud, (som akt II scen 3).

(I en eventuell filmversion kan denna scen göras extra praktfull med en konstgjord sjö och en konstgjord ö mitt i den, som Tacitus skildrar i bok 15:37, och med obegränsad tillgång på skökor runt omkring, påklädda och icke, och med båtar farande på cirkusens konstgjorda vattenyta.)

Petronius (liggande till bords näst intill Seneca) Caesar överträffar ständigt sig själv i lastbarhet.

Seneca Så gör hela Rom.

Petronius Hans uppfinningsrikedom på det området upphör aldrig att slå mig med häpnad.

Seneca Du slår mig med häpnad. Jag trodde du var hans främsta rådgivare.

Petronius Inte när det gäller dålig smak.

Seneca Nej, men ramen för all den dåliga smaken är Nero alldeles för dum för att kunna uppfinna själv.

Petronius Därför behöver han så många rådgivare. Jag är blott en kugge i maskineriet. Om nittionio delar av hundra i allt detta är dålig smak så är jag bara den hundrade.

Seneca Och vem är ansvarig för de övriga nittionio?

Petronius Nero själv tar åt sig äran för allt vad Tigellinus anstränger sig för att producera med hjälp av alla världsstadens horor, men det är inte tillräckligt. Nero är ändå uttråkad.

Seneca Det är alla människor som saknar intelligens.

Petronius Det är med andra ord hela världen och hela mänskligheten...

Seneca Utom några få. Jag blev härom dagen uppsökt av ett besynnerligt original.

Petronius Det var märkvärdigt. Finns det sådana kvar ännu? Jag trodde Caesar hade utrotat dem alla då han inte tål konkurrens.

Seneca Den här var ny. Han har inte förekommit i Rom tidigare.

Petronius Det förklarar saken. Då blir han inte långlivad.

Seneca Han var ganska gammal redan, och det verkade som om han kommit hit bara för att få dö.

Petronius Då har han kommit till rätta stället. Rom är dödens huvudstad. Men vad ville han dig?

Seneca Han ville göra propaganda för en ny gudom. Själv kallade han sig Paulus, men han var varken liten eller ödmjuk. Han erinrade närmast om en påstridig försäljare.

Petronius Och vad var det för en ny gudom?

Seneca Han var kristen.

Petronius Jag förstår. Du körde väl ut honom?

Seneca Inte genast. Artigheten krävde att jag åtminstone lyssnade till vad han hade att säga tills han började upprepa sig. Denna nya religion predikar fattigdom, ödmjukhet, anspråkslöshet och kärlek.

Petronius Och vad är namnet på deras gud, som tydligen är son till Hefaistos och Afrodite?

Seneca Jesus.

Petronius Jag tror att jag har hört talas om honom. Var det inte han som lik en Apollon uppträdde i mänsklig gestalt och sedan lämnade människorna genom att bli korsfäst?

Seneca Jo, något sådant var det som denne Paulus propagerade för. Och han påstod att denne korsfäste gud var av större betydelse än alla andra gudar.

Petronius Det är det som är de kristnas misstag. Det kommer de att få fan för. Ingen gud kan tolereras som inte tolererar de andra gudarna.

Seneca Det är också vad jag sade till denne Paulus. Då blev han arg och omöjlig, varför jag fann det rätta ögonblicket vara inne att avsluta hans besök. Men han var angelägen om att få komma tillbaka.

Petronius Dessa kristna är en judisk sekt vars medlemmar är beryktade för sin envishet. Men här kommer Poppea.

Seneca Var hälsad, gudomliga Poppea.

Poppea Var hälsade själva, filosofer! Jag visste inte, Seneca, att du fortfarande kunde visa dig i Caesars närhet.

Seneca Caesar glömmer aldrig sin gamle lärare. Han behöver gamla gubbar till att avhåna.

Poppea Jag ville bara komma över och skåla med er. Är det inte ett praktfullt gästabud?

Petronius Det praktfullaste hittills, Poppea.

Poppea Som vanligt bjuder Nero på föreställning också.

Petronius Vad blir det?

Poppea En överraskning. Men säg mig, Seneca, det går dunkla rykten om att du uppsökts av representanter för den kristna sekten. Stämmer det?

Seneca Det stämmer att jag fått besök av en viss företrädare för den sekten, ja.

Poppea Nero är mycket intresserad av myten om en gud som av ren pervers fåfänga låtit sig korsfästas offentligt inför hela sitt folk. Ingenting tilltalar Nero så mycket som perversitet, och ju mera utsökt, effektfull och morbida den är, desto bättre.

Seneca Aposteln Paulus gjorde dessvärre inte något intryck av att vara pervers eller morbida. Snarare var han asketisk, sträng och kysk.

Poppea Säg inte det till Nero. Då blir han besviken, och det kan du få betala för.

Seneca Var det bara därför han bjöd mig hit, för att få höra om kristna perversiteter?

Poppea Ja, bara därför.

Petronius Knappast behöver väl en Caesar undervisas ytterligare i perversitet. Han är ju världens främste expert.

Poppea Likväl lär han sig aldrig något.

Petronius Inte ens att hålla barn?

Poppea Inte ens det.

Seneca Vi beklagar, Poppea.

Poppea Beklaga inte mig. (*visar på gästabudets pågående orgier*) Beklaga Nero och Rom. (*till Seneca*) Även om Nero inte skulle vara intresserad av eventuella kristna dygder så skulle i så fall jag vara det.

Seneca Jag skall återkomma till er om jag finner några däri.

Poppea Gör så.

Petronius Samtidigt lyckönskar vi er, Poppea, till den nya graviditeten.

Poppea Tack. Jag hoppas bara att Nero låter mig behålla barnet den här gången.

Seneca Jag tror inte att han vågar ta risken att förlora ett nytt.

Poppea Vi får se. Med en Nero som fader är det inte ens säkert att barnet får komma till världen. (*Tecken förebådar ett kejsarligt jippo.*) Men jag ser att Caesars föreställning håller på att börja. Mycket nöje, mina herrar.

Petronius Lycka till, gudomliga Poppea. (*Poppea går.*) Vad tror du nu att Nero kommer att ställa till med? Ett nytt bröllop med en utklädd man?

Seneca Han brukar inte upprepa sig. Låt oss se.

Nero (utklädd till kvinna och brud, gör magnifik entré i centrum för allas uppmärksamhet, talar i gäll falskhet och spelar överdrivet feminin.)

O ljuva sällhet! Äntligen är min bröllopsnatt här! Vilken salighet, att som jungfru äntligen få förlora min gamla oskuld! O vad fröjd och salighet som väntar oss, o ljuvaste make! Tänk att du sade ja till mig inför prästerna!

"mannen" (en grov soldat) Hm. Jag kunde inte annat.

Nero Ack, min ljuva älskade, nog anade jag att du älskade mig i hemlighet sedan lång tid tillbaka, men aldrig kunde jag ana att du skulle fria till mig! Vilken överraskning! Och nu kan det avslöjas, att jag i hemlighet hela tiden hoppades och önskade att du en vacker dag äntligen skulle våga fria till mig! O ljuva Doryphorus, ack, vilken kärlekslycka som nu väntar oss i natt! Ja, jag kan nästan inte hålla mig!

Doryphorus (tafatt med sin grova röst) Min ljuva älskade, låt oss nu dra oss fromt tillbaka in i brölloppssängen för att där fullborda heligt äktenskap.

Nero Ack ja, min älskade, med synnerligaste förtjusning! (De drar sig in bakom ett genomsynligt förhänge och går där i säng med varandra. Alla gäster jublar och skrattar gott under hela föreställningen, som når sin klimax när Nero imiterar en flickas orgasmskrin.)

Petronius (oberörd) Vad tycker du om detta, Seneca?

Seneca Som du sade, Nero överträffar ständigt sig själv i offentlig lastbarhet.

Petronius Likväl är det ändå ganska komiskt.

Seneca Och på vilket sätt?

Petronius Att världens mäktigaste man, dess obestridde universalhärskare, klär ut sig till ett fnask och firar homosexuellt bröllop offentligt med en obildad tölp.

Seneca Du menar att det är något av en paradox?

Petronius Minst sagt.

Nero (demaskerad, uppträder som firad hjälteskådespelare och tackar för alla applåder som stormar mot honom,) Tackar, mina vänner! Jag har bara föregått med gott exempel. Jag hoppas bara att ni alla följer samma väg och har lika roligt.

många berusade gäster Da capo! Da capo!

Nero Nej, en annan gång, jag ber, mina älskade gäster.

(kommer fram till Poppea) Nå, min gemål, vad tyckte du om skådespelet?

Poppea Vet du vad folk säger om dig, Nero?

Nero De jublar med mig i min uppsluppenhets glädje.

Poppea Inte bara det. De säger även, att om Neros fader firat samma slag av äktenskap som Nero hade världen varit mycket mera lycklig.

Nero (mördande) Poppea, så säger man inte till Caesar!

Poppea (lugnt) Hela Rom säger det.

Petronius Pass på, Seneca, jag vädrar storm.

Seneca Stackars Poppea. Hon har sårat honom.

Nero (skriker) Ta det tillbaka!

Poppea (lugnt) Be då Rom ta det tillbaka.

(Alla har nu varseblivit uppträdet och blivit tysta och oroliga.)

Nero (skriker) Du har gått för långt, Poppea!

Poppea (lika lugnt) Det är du som gifter dig med andra män och inte jag.

Nero (skriker) Tigellinus!

Tigellinus (skyndar fram) Ja, höge Caesar!

Nero Varför lever Rom om det förolämpar Caesar så!

Poppea (lugnt) Fråga Rom.

Nero (slår ner henne) Förbannade häxa! (sparkar henne) Hon plågar livet ur mig, den fördömda ragatan!

Poppea (skadad) Mitt barn! Mitt barn!

Petronius (reser sig spontant) Hon är havande! Hämta en läkare!

flera Hämta en läkare! En läkare!

Nero (fortsätter sparka henne) Nedriga slyna! Usla luder och satmara!

Seneca (reser sig, kommenderar strängt) Sluta sparka henne, Nero!

Nero Håll käften, din gubbtjyv!

(Lukas uppträder och tar hand om Poppea.)

Tigellinus Bär ut henne! Kvickt, innan Nero tar livet av henne!

Nero (*besinningslös*) Gräsliga hora! Jag skall flå henne levande! (*fortsätter att sparka blint. Flera håller honom tillbaka.*)

Petronius (*har hunnit fram*) Höge Caesar, denna roll passar inte en stor aktör.

Nero (*lugnar sig genast*) Å Petronius, du har rätt!

Lukas (*undersöker Poppea*) Är hon havande?

Tigellinus Ja, dess värre.

Lukas Fort! Kanske vi kan rädda *något* liv!

(*Poppea bärs ut. Lukas och många följer efter under stor uppståndelse.*)

Nero Å, Tigellinus, jag har fått mitt livs kanske mest storslagna idé!

Tigellinus Vad då, store Caesar?

Nero En idé till nästa stora föreställning, ett spektakel som inte hela världen någonsin skall glömma, ett oförglömligt skådespel för alla tider!

Tigellinus Berätta, o Caesar.

Nero Du hörde Poppeas ord. Rom har förolämpat mig. Rom måste bestraffas. Hur har jag inte alltid lidit av stanken av denna smutsiga vulgära outhärdliga storstad!

Tigellinus Vad vill du, o Caesar?

Nero (*i extas*) Som ett Troja skall Rom förgås i eld, på det att jag, världens störste konstnär, må dikta ett nytt homeriskt epos om stadens undergång och sedan bygga upp en ny bättre och skönare stad!

Tigellinus (*till Petronius*) Han är visst tokig.

Petronius Låt oss hjälpa honom i säng. Han har fått för mycket vin.

Seneca Det är värre än så.

Petronius Vad menar du?

Seneca Det är obotligt. Han är sådan.

Tigellinus Tror du det?

Seneca Jag vet det. Jag har själv fostrat honom.

Petronius Hör inte på honom, Tigellinus. Det går över. Låt honom bara sova ruset av sig.

Nero (*fortfarande i extas*) Ja, som den eldsjäl jag är skall jag dikta århundradets epos om det dödliga Roms förgängelse, det underbaraste skådespelet i världen!

Petronius Få för gudarnas skull ut honom!

Lukas (*återkommer*) Jag har dåliga nyheter.

Seneca Hur är det med kejsarinnan?

Lukas Missfall. Barnet är dött.

Seneca Och kejsarinnan?

Lukas Kritiskt. Jag återkommer. (*drar sig ut.*)

Seneca O ve! Detta liknar mer och mer en gammal grekisk tragedi men fruktansvärt berövad all sin skönhet, rättvisa, logik och sensmoral.

Nero En tragedi! En helig tragedi av oerhörda dimensioner! Ett aldrig överträffat skådespel! Och jag är hjälten, diktaren och guden, en treenighet i en person! Den främste skådespelare som världen skådat!

Petronius Jag tycker, Seneca, då snarare att detta liknar mer och mer ett fiasko.

Tigellinus Caesar, kom nu hem med mig.

Nero Men vi har inte festat färdigt! Vi har inte druckit färdigt! Vi har inte knullat färdigt, du och jag! Och du vill komma här och störa mig mitt i min underbaraste inspiration, din oförskömmade tölp?

Tigellinus Förlåt mig, herre, men jag ville bara....

Nero Ja, du ville bara förloämpa mig som alla andra, din bedrövliga, beklagansvärda, oförbätterliga drummel!

Seneca Ta det lugnt, min käre Nero....

Nero Och du håller käften, oförskömmade gubbtjyv!

Lukas (*återkommer*) Jag har dåliga nyheter.

Nero (aggressiv) Nu igen! Var är min misslyckade hustru? Henne skall jag låta piska fromt ihjäl!

Lukas (saktmodigt) Det behövs ej mera. Hon är död.

Nero (lika aggressiv) Mitt barn då? Vad har du gjort av mitt barn, din korkade kvacksalvare?

Lukas Min herre, ni har faktiskt själv sparkat ihjäl det i moderns sköte.

Nero (fattar inget) Vad säger den gubben?

Tigellinus Bry dig inte om det, Nero. Nu går vi hem.

Nero (dumt) Min inspiration då?

Petronius Uppskjut den till i morgon, Caesar. Något gott kan aldrig uppskjutas för länge.

Nero Men det var något jag skulle göra, något jag skulle dikta, innan det var för sent. Var det inte det, Petronius? Hade jag inte någon extra stor gudomlig visionär inspiration?

Petronius Det hade du säkert, Nero. Gå nu hem och lägg dig och glöm den.

Seneca Det är säkrast.

Nero (till Seneca) Vad säger du, gubbtjyv?

Seneca Ingenting, Caesar.

Nero Försök inte. Du har alltid stulit min inspiration ifrån mig. Men du är en humbug. Jag är en mycket större diktare än du. Dina dramer är bara fluglort mot mina gudomliga inventioner.

Tigellinus Vi tror dig, Caesar. Gå hem nu.

Nero Vad ni tjatar! Men jag hade något viktigt... Det var något jag skulle... Ack, mitt huvud simmar... Om jag bara kunde komma ihåg... *(kollapsar och börjar snarka grovt.)*

Petronius Så där ja. Barnet sover.

Tigellinus Han har sluddrat färdigt för idag.

Seneca Bevare oss för hans nykterhet! Om han ändå alltid kunde vara lika ofarlig och oskyldig som han är nu.

Tigellinus Det är för sent, Seneca. Vi får nu tåla honom tills han dör.

(Tigellinus, Petronius och Seneca bär ut den snarkande Nero tillsammans med andra.)

Lukas Så regeras världen av en fet och illaluktande grobian som mera ansvarslös för sina handlingar är än det omognaste barn. Och skulle ingen då alls göra någonting åt saken? Lyckligtvis så finns alternativet kristendomen.
(går efter de andra.)

Scen 5. Paulus enkla hus i Rom.

Marcus Nå, Paulus, varför har du bett oss hit idag?

Paulus Det gäller något ytterst angeläget. Jag ville bara förbereda er ordentligt på vad som kan bli vår största chans någonsin. Seneca kommer hit idag.

Lukas Caesars lärare?

Paulus Just han. Och jag är övertygad om att vi genom honom kan vinna hela styrelsen för Romarriket för vår sak.

Petrus Paulus, Paulus, du gör mig vansinnig! Ack, dessa stolliga förryckta påhitt! Tror du då att Rom byggdes på en dag, eftersom du tror att hela världen kan vinnas genom en enda man?

Paulus Han är Caesars lärare och den högst ansedda mannen i Rom. Jag är övertygad om att han är den klokaste i Rom.

Petrus Och du är då dess största dåre.

Paulus Petrus, för en gångs skull ber jag dig att inte sabotera våra ansträngningar.

Petrus Vad vill du då att jag skall göra här? Stryka Roms hedendom medhårs? Smickra Caesars lärare? Bli omvänd till en sådan romersk medborgare som du är? Kanske bli en smickrare åt själve Caesar, som ju Seneca är känd för att vara? Vet du inte, Paulus, att denne Seneca, denne gamle torre narr, är Roms mest föraktade och avhånade man?

Paulus Han står dock nära Caesar, och han är världens ledande filosof. Jag har träffat honom och talat med honom. Han är intresserad av den nya läran. Gör nu inte bort oss inför honom, Petrus.

Petrus Ingen gör bort kristendomen här i världen utom du, Paulus.

Paulus Börja inte nu igen.

Lukas Bröder, börja inte gräla nu igen!

Petrus Gräla? Det är ju han som grälar!

Marcus Bröder, för Guds skull! Seneca kommer!

Seneca (har hört det sista) Är det här som Paulus finns?

Paulus (reser sig genast) Stig in, ädle Seneca!

Seneca Ni var visst inbegripna i en livlig debatt när jag anlände. Låt mig inte störa.

Paulus Vi kristna debatterar ständigt. Det här är Lukas, läkaren, som du redan känner, det här är Marcus, och det här är Petrus. Res på dig, Petrus!

Petrus (reser sig motvilligt) Det är ju det jag gör.

Seneca Jag ber er, mina herrar, sätt er ner, och låt oss genast komma till saken. Rom håller på att gå moraliskt bankrutt, därför behöver Rom en moralisk upprustning, och det har jag genom Paulus förstått att ni gärna står för. Ni hade redan vunnit en hög beskyddarinna genom Poppea, men tyvärr så kan hon inte längre stödja Caesar moraliskt. Jag är likväl intresserad av er lära, fastän även mitt inflytande hos Caesar ständigt blir mindre. Så låt mig nu få höra ert goda budskap.

Petrus (reser sig) Ursäkta mig, herr Seneca, men menar ni att ni inte längre har något inflytande över Caesar?

Seneca Praktiskt taget inte. Nero vill bara träffa mig när han hittat på något nytt sätt att förolämpa mig på.

Petrus (till Paulus) Och du som påstod att vi med den här mannen skulle vinna hela Rom!

Paulus Tyst, Petrus! Sätt dig ned! (*Petrus sätter sig.*)

Lukas Ursäkta vår gamle Petrus, ädle Seneca. Han är så impulsiv.

Seneca Vad är det ni vill ha av mig egentligen?

Paulus Ingenting, Seneca. Vi vill bara predika för dig vårt evangelium.

Marcus Ja.

Petrus Så att Paulus kan få makten över dig och över hela Rom.

Paulus (reser sig, arg) Tyst, Petrus! Du förstör allting!

Petrus (lugnt) Jag är bara ärlig.

Lukas Bry er inte om Petrus, ädle Seneca. Han är bara litet egen.

Seneca Jag förstår ingenting.

Paulus (sätter sig, fortfarande arg) Det är inte så konstigt, så som Petrus predikar.

Petrus Jag säger bara som det är.

Paulus (reser sig och skriker) Tyst, Petrus!

(*tystnad*)

Ursäkta mig. Jag menade inte att skrika så. (*sätter sig igen.*)

Petrus Varför gör du det då?

Paulus (reser sig igen och skriker) Nu håller du käft!

(*En andäktig tystnad breder ut sig. Paulus sätter sig igen.*)

Seneca (efter en stund) Jag förstår. Ni ville bara ha mig som en nyckel till makten över Rom. Ni såg mig bara som ett medel för att kunna nå Caesar och inviga honom i era nya mysterier. Jag beklagar, mina herrar, men jag måste tyvärr göra er besvikna. Jag duger ingenting till för er. Jag har ingen makt över Caesar längre. Han lyssnar inte på

någon längre. Allra minst skulle han lyssna till någon av er. Det enda med kristendomen som skulle kunna intressera honom är det blodiga och uppseendeväckande sättet på vilket er religions stiftare dog. Allt vad Jesus sade och gjorde för övrigt skulle bara tråka ut honom.

Petrus (reser sig) Jesus dog inte! Han överger oss aldrig! Han lever för evigt mitt ibland oss!

Seneca (lugnt) Gör han? Var han då inte en rättvis konung? Varför tillåter han då den extrema orättvisa som idag besjälar hela världen och Rom, dess centrum, mest av allt?

(Tystnad. Petrus sätter sig.)

Seneca (efter en paus, reser sig) Mina herrar, jag beklagar, det var ni som skulle undervisa mig, men det har visst blivit tvärtom. Ni påstår att er Jesus lever och att han är en rättvis konung över hela världen. Så länge det finns en Caesar lär ni inte kunna bevisa det. Jag önskar er av hjärtat allt gott och lycka till med ert säkerligen goda uppsåt, men tyvärr hjälper det inte långt mot kejsar Nero och hans absoluta maktställning. Om ni vill ta makten ifrån honom lär ni få göra det med effektivare metoder än med gräl inbördes. Farväl, mina herrar. *(går)*

Paulus (reser sig) Seneca! Vänta!

Petrus Låt honom gå, Paulus.

Marcus Han har redan gått.

Paulus Allt var ditt fel, Petrus!

Lukas Seså, Paulus, bråka inte nu.

Petrus Den mannen är klokare än vi båda tillsammans, Paulus. Han har undervisat en kejsare i hela sitt liv och är ändå maktlös mot världens totala gudlöshet, och han är realistisk nog att inse det. Du har ännu långt kvar dit, Paulus.

Paulus Förolämpa mig inte!

Petrus (lugnt) Jag förolämpar dig inte. Jag tar bara Senecas vishet till vara. Han har mycket att lära oss. Och du trodde att du genom honom skulle få hela Rom som en mogen frukt i din hand!

Paulus Håna mig inte!

Petrus Jag hånar dig inte. Jag bara konstaterar, Paulus, att du än en gång har misslyckats. Kom, låt oss gå, Marcus. *(de går.)*

Paulus (till Lukas) Var det rättvist?

Lukas Petrus har alltid rätt, Paulus.

Paulus Det är då förbaskat att jag alltid ska komma till korta inför honom!

Lukas Han kände Jesus, Paulus.

Paulus Börja inte nu igen!

Lukas Sätt dig ner, Paulus. *(Paulus sätter sig äntligen.)* Men vem kommer här om inte Johannes!

Johannes (störtar in, andfådd) Bröder, fly! Staden brinner! Var är Petrus och Marcus?

Lukas De gick just härifrån.

Johannes Vi måste samla alla de våra så att ingen av oss råkar illa ut! Staden har stuckits i brand på flera ställen, och ingen tycks göra något åt saken, som om det var kejsarens egen vilja! Kvickt! Samla så många ni kan, och vi möts på vår vanliga samlingsplats bortom Cestiuspyramiden! *(skyndar vidare.)*

Paulus Vad tror du om detta, Lukas?

Lukas Staden tycks verkligen brinna. Jag känner en ständigt allt fränare röklukt. Det är bäst att vi följer Johannes uppmaning. Kom, Paulus!

Paulus (reser sig) Men kan det verkligen vara kejsarens vilja att bränna upp hela staden?

Lukas Jag tror inte att det är det, men hela världen kommer gärna att tro att det var det, ty det är faktiskt inte omöjligt. Kom, Paulus! *(de går.)*

Akt IV scen 1.

Nero (på en balkong med sin lyra inför det storartade skådespelet av den brinnande staden)

Flamma stolt, du sköna brasa! Brinn av fröjd och sluka hela världen med din fria glädje, undersköna destruktiva ljus och fagra värme! Njut av friheten, du ljuva lössläppthet i form av världsförintelse! Förbränn dig aldrig, härliga uppsluppenhet, men konsumera fritt allt vad du kan så länge det är möjligt i din friska energi, oemotståndlighet, gudomlighet, storslagenhet och lycka! Brinn, o Rom, du ruttna stad, din sketna gamla pesthärd, centrum för den smutsiga världens ordningen och hemvist för all världens leda! Detta är min levnads höjdpunkt, mitt livs högsta lycka och mitt största självförverkligande! Här i denna stund har alla mina högsta önskningar nu uppfyllts i och med att Rom och världen upplöses i festlig världsbrand och förkastas in i kaos' eviga förbannelse! Vad jag har hatat världen och all mänskligheten! Varför brinner inte alla fula onda människor inne denna dag! Men denna ljuvliga förödelse har endast börjat och skall pågå obehindrat i minst tusen år! Jag triumferar över mänskligheten nu i form av en allsmäktig gudom, jag blott tänkte tanken att Rom skulle brinna upp varpå den tanken nästan genast blev realiserad, jag styr alltså världens öden med min blotta tanke, alltså är jag en gudomlighet! Fördömda mänsklighet, brinn inne med all din småaktighet, materialism och andefattigdom, som endast drar ner bättre själar i ditt helvete, och vare du förvisad från min gudomliga nåd för evigt, ty du har gjort bort dig med att tråka ut mig! Flamma högt, du svarta helvete som kallas Rom, i en vild brasa av blint vanvett som ett tecken på att mänskligheten aldrig mer må finna nåd för gudars ögon! (*vänder sig till Petronius*) Nå, Petronius, vad tycker du om min inspiration?

Petronius Förvisso är den mäktig, Caesar, men det var väl Trojas undergång som först stod på ert episka program?

Nero Petronius, jag har ju bara börjat. Detta var inledningen blott till apokalypsen. Nu skall jag besjunga Trojas fall och sedan hela Greklands. (*tar åter upp lyran.*)

Petronius (till Tigellinus) Om han bara inte sjöng och spelade så falskt!

Tigellinus Dock har han spelat falskare och sjungit värre.

Petronius Han fördömer Rom för att det tråkat ut sin kejsare. Men Rom är lyckligt som nu slipper höra denna kråksång, som kan tråka ut en samling eunucker.

Tigellinus Om nu Caesar hörde er så skulle ert liv icke vara mycket värt.

Petronius Var inte orolig, min käre Tigellinus. Caesar hör ej något, så upptagen av sig själv och sin gudomlighet som han nu är. En äkta konstnär hör ej någon annan röst än sin, ty om han hörde andras skulle han av blygsel tystna då han skulle varsebli hur underlägsen hans fåfänglighet var alla andras.

Nero Stå nu inte där och prata, vänner! Lyssna nu i stället till min underbara sång!

O Troja, världens undergång har sin praktfulla början med ditt sköna öde! Redan du brann skönt och flammade mot skyn med stolthet och till varje pyromans extatiska och obeskrivliga förtjusning! Redan i ditt fall brann många inne, (*en sträng brister*) men vad är nu detta? (*upprörd*) Hörde ni? En sträng brast! En sträng brast på min lyra! Hur kunde den? Vilken fräckhet! Har ni någonsin hört och sett på maken? Här diktar jag och sjunger jag den skönaste och mest inspirerade sång som någonsin komponerats, och så brister en sträng på min lyra! Det är ju alldeles oerhört! Vilken katastrof!

Petronius Caesar, det är i sanning en ofattbar katastrof. Mot en brusten sträng på er lyra är Roms världsbrand ingenting.

Nero Just det, Petronius! Det är alldeles oförskämt! Det är som förgjort! Hur kunde lyran göra så mot mig, sin egen välgörare? Det är ju inte klokt! Vad skall jag göra?

Petronius Bestraffa den, Caesar.

Nero Ja, det skall jag göra. Du ondskefulla lyra, som så grymt och otacksamt belönar Caesar för hans undersköna konst, förbannad vare du och all musik för evigt!

(kastar lyran på golvet och trampar frenetiskt sönder den ordentligt, hoppar på den, etc.)

Aldrig mera må det sjungas eller spelas ljuv musik! Det är muserna själva som har saboterat mig mitt i min inspirations mest lysande ögonblick! Vilken skam! Vilken nesa! Vilket elände! Ack och ve! Jag tror jag dånar av förtrytelse! Nej, jag får hjärtslag av förtvivlan! Ve mig! Jag dör! *(dånar)*

Petronius (oberört) Jag tror Caesar svimmade.

Tigellinus (lika oberört) Jag tror det också.

Petronius Diktaransträngningen blev visst för stark för honom.

Tigellinus Han var alltid känslig som konstnär.

Petronius Vad skall vi göra med honom?

Tigellinus Det är bäst att vi bär bort honom från staden. Branden kan ju faktiskt sprida sig ända hit.

Petronius Låt oss föra honom till Antium vid havet. Där kanske han kan glömma sitt djupa deltagande för Rom.

Tigellinus Ja, det låter vettigt. *(De bär ut Nero medan branden fortsätter.)*

Scen 2.

Seneca Jag är rädd. Nero har kallat mig till sig. Det har han inte gjort på många år. Jag fruktar att han gör det bara för att tala om för mig att jag bör begå självmord. Vänner som han inte kallat till sig på många år brukar han kalla bara för att ge dem denna order. Jag är rädd att mina gamla slitna knäveck börjat skälva. Inte är jag rädd för döden, men jag är dock rädd för Nero, frukten av mitt livs ansträngningar att ge en ung man den mest idealiska, perfekta och fullkomliga utbildning. Har jag misslyckats? Nej, inte helt, men mönstereleven visade sig vara blott ett vilddjur.

Petronius (kommer in) Nå, där är du, Seneca. Du behöver inte vara rädd. Jag vet vad Caesar vill dig.

Seneca Är det möjligt att jag ej behöver vara rädd?

Petronius Han önskar bara veta vad du vet om de kristna.

Seneca Är det allt?

Petronius Så vitt jag vet. Här är han nu.

Nero (inkommer) Var hälsad, Seneca, min gamle lärare! Och även min finsmakarvän Petronius! Det passar oss förträffligt! Slå er ner, jag ber er, värda herrar, mina bästa vänner!

Seneca Caesar är på gott humör idag, tycks det.

Nero Jag har aldrig mått mer suveränt i hela mitt så unga men ack så tunga långa liv!

Seneca Vad fattas det då min begåvade elev?

Nero Ack, Seneca, din mönsterlärjunge och älsklingselev har bekymmer med den vulgära hopens besinningslösa förtal. De påstår att det var jag som tände eld på staden.

Petronius Caesar, alla hörde er offentligt uttrycka en önskan i den riktningen vid gästbudet på Agrippas sjö.

Nero Men då var jag ju full! Hur kan ett folk tro något så ont om sin egen älskande kejsare! Det övergår fullständigt min fattningshorisont!

Seneca Jag hörde från Petronius att Caesar önskade få veta något om de kristna.

Nero Ack, Seneca, jag är i trångmål. Det behövs nödvändigt någon som kan ta på sig skulden för den eländiga branden. Det räcker inte med att jag med egna medel

bygger upp på nytt den eländiga staden i mer skönhet, glans och prakt än någonsin. De eländiga romarna vill även frossa i att se all skuld för branden avtvättas i blod på Cirkus. Någon sade mig i förbifarten att det fanns en sekt som kunde anses lämplig som aktör i skådespelet. Jag fick höra då den märkliga historien om en man som menade sig vara gud och som för att bevisa det lät sig bli korsfäst inför menigheten. Ligger det något i en sådan märkelig tilldragelse, min gode Seneca?

Seneca Caesar känner säkert till att jag haft umgänge med flera kristna på den sista tiden.

Nero Ja. Vad vet du om dem?

Seneca Det som jag ej vet är icke värt att veta om dem. Det skall kanske glädja Caesar att jag mer än väl kan tillfredsställa honom. Denna kristna sekt består av judiska fanatiker av samma slag, som Claudius hade sådana bekymmer med, men ytterligare upphetsade till hysteri, förryckthet, storhetsdrömmar och maktambitioner av den man som korsfästes för att han kallade sig inte bara konung över judarna men även son, den ende sonen, till den ende Gud som judarna i alla tider haft.

Nero En konung? Och en son till en av gudarna?

Seneca Det ansågs inom judendomen vara en förskräcklig händelse, och därför blev den arme mannen korsfäst, men hans enkla lärjungar förblir förförda av hans ande och förfäktar än idag att Jesus var en gud och inte blott en gud men överlägsen alla andra gudar.

Nero (nöjd till Petronius) Ädlaste Petronius, jag tror icke att vi mer behöver söka efter någon lämpligare kandidat. Den kristna fanatismen passar oss precis.

(till Seneca) Vad vet du mer? Du talade om kristna storhetsdrömmar och maktambitioner?

Seneca Efter samtal som jag hade med den kristna sektens främsta förespråkare i Rom stod det fullständigt klart för mig att dessa kristna bara eftersträvar makt och önskar vräka staten över ända och ersätta Caesar med sig själva. När de kommit så långt ämnar de avskaffa alla religioner utom kristendomen.

Nero Ädlaste Petronius, saken är fullständigt klar. Det var med andra ord de kristna som antände Rom och brände upp den underbara härligheten. Aldrig har vi haft så galna kreatur att tacka för så mycket. Detta blir ett idealiskt jobb för Tigellinus. Han får båda sina händer fulla för all framtid. Tacksammast blir romarna, ty de får blodig underhållning på sin Cirkus kanske även för all framtid, ty den kristna sekten lär mest ägna sig åt – kärlek. Tack, min gode Seneca. Din kunskap, klokhet och erfarenhet har visat vägen för vår framtid. Din blir äran för vad Roms historia blir i framtiden.

Seneca Jag tackar, store Caesar.

Nero Det var ingenting. Du har blott gjort din plikt, och vi, vårt folk, vårt Rom, historien och framtiden skall tacka dig i evighet. Det blir ett intressant experiment att utrota ett okänt mänskligt ogräs i form av en sekt.

Petronius Det har ej lyckats mänskligheten någonsin att utrota en enda art av allt som finns inom naturen.

Nero Du har rätt som vanligt, ädlaste Petronius, men nu gäller det ett särskilt slag av människor. Människan råår icke på naturen, men med människans hjälp kan kanske den gudomliga naturen rå på människan?

Petronius Kanske även utan människans hjälp.

Nero Ja, kanske, men mot kristen fanatismes förryckthet och förvirring är det kanske ändå bäst att människans förnuft får styra händelsernas gång i önskvärd riktning.

Seneca Kanske ändå, Nero, att du håller på att bli en klok och mogen man till slut?

Nero Det kan man aldrig bli för sent, min gode Seneca.

Scen 3. Vatikanens kulle.

Soldater kommer med Petrus, vars händer är bundna framtill, och hans kors.

Petrus följs av Johannes, Lukas, Marcus och Linus.

Petrus Detta är min sista resa, Johannes. Nu får jag ljuta samma död som Mästaren, och det skall bli mig en ära. Men gör inte samma misstag som jag. Säg inte allt vad du tänker, och tänk innan du handlar. Hur är det med Paulus, Lukas?

Lukas Han hälsar och önskar dig lycka till.

Petrus Hur går det med hans process?

Lukas Han har ingen chans nu längre. Han väntar bara på dödsdomen. Han bad mig hälsa dig att han snart kommer efter.

Petrus Det betyder att du blir den siste kvar av de starka, Johannes. Du måste klara dig till varje pris genom alla förföljelser, ty ingen förstod och kom närmare Mästaren än du. Lev, Johannes, till varje pris, och var inte rädd för att fly, om du måste. Jag försökte fly men kunde inte, vände om och kom tillbaka, och därför är jag nu här.

Johannes Varför kom du tillbaka, Petrus?

Petrus På landsvägen söderut vände jag mig till Mästaren i mina tankar och frågade honom rent ut: Vad menar du egentligen? Vad är det för vägar du är inne på egentligen? Vart vill du föra oss alla? Det var Caesars förföljelser som fick mig att tvivla på vår sak. Men då gav han mig ett svar som fick mig att vända tillbaka.

Johannes Vad svarade han?

Petrus Alldeles tydligt kommunicerade han till mig, att om jag menade allvar med att fly skulle han själv komma tillbaka och låta sig korsfästas på nytt. Det ville jag bespara honom.

Johannes I stället blir du korsfäst själv.

Petrus Ja, men du får inte bli det, Johannes. Fly för livet om du måste, ty någon av oss måste få en naturlig död som visar för framtiden att man trots allt även kan leva som en kristen.

en soldat Vi är framme nu. Lägg ner korset! Fram med mannen! Iväg med er, judar, om ni inte också vill bli korsfästa som kristna!

Lukas Jag är ingen jude.

soldaten Vad gör du här då?

Lukas Jag är läkare.

soldaten Här behövs inga läkare. Det här är en avrättningsplats.

(Lärjungarna tvingas bort från Petri närhet medan han kläs av och surras fast vid korset. Korset reses omsider upp.)

Petrus Soldater! Soldater! Hör mig!

soldaten Nu ska den gamle mannen börja hålla låda igen också. Vad vill du, din tröttsamma predikant?

Petrus Jag är en stor brottsling!

soldaten (skrattar) Det vet vi nog. Du är ju kristen. *(skrattar med de andra soldaterna.)*

Petrus Ja, men jag är en mycket dålig kristen! Därför måste ni bestraffa mig!

soldaten (munter) Det är ju det vi gör! Vad trodde du vi höll på med? Ge dig makten över Rom? Ha-ha-ha! *(skrattar med de andra.)*

Petrus Ni förstår inte. En gång begick jag en mycket svår synd.

soldaten Vad då? Klappade en käring där bak? Ha-ha-ha!

Petrus Nej, nej! Något mycket värre! Jag förnekade min Mästare tre gånger!

andra soldaten Och vad vill du att vi ska göra åt det då? Ge dig smisk? Ha-ha-ha! Det är för sent i så fall, för vi kommer inte åt din bakdel! Ha-ha-ha!

Petrus Nej, nej! Ni måste straffa mig mycket hårt!

soldaten Hur då?

Petrus Vänd på korset, så att jag kommer upp och ner!

soldaten (tystnar med de andra) Vad säger ni, pojkar? Ska vi uppfylla hans sista önskan?

soldat 2 Han är inte så dum som han ser ut. Om vi vänder upp och ner på korset dör han fortare och kommer han billigare undan.

soldat 3 Bara för att han är så menlös som han är kan vi gott uppfylla bönen.

soldat 1 Bra! Till verket, gossar!

(Soldaterna tar ner korset och reser det igen upp och ner.)

Petrus Mästare! Kom nu inte och säg att jag inte följde dig!

(Scenen mörknar.)

Scen 4. Hemma hos Seneca.

Seneca Min älskade, vi är i fara.

Paulina Är det Pisos sammansvärjning?

Seneca Ja, det är det.

Paulina Men inte är väl du inblandad i den?

Seneca Nej, men Nero har önskat bli av med mig i många år, och han vet att Piso önskade ha mig med i sammansvärjningen.

Paulina O gudar, varför måste sammansvärjningar mot psykopater misslyckas?

(En tribun visar sig.)

Seneca Paulina, vi har besök.

Paulina Vad gör ni här? Ni stör vår middagsfrid!

Silvanus Ursäkta mig, min fru, men jag är hitsänd på uppdrag av Caesar.

Seneca Vad önskar Caesar av mig?

Silvanus Endast svaret på en fråga.

Seneca Caesar vet att Seneca alltid står till hans tjänst.

Silvanus Vad hade Natalis för ärende till er?

Seneca Han önskade veta varför mitt hus var stängt för Gajus Piso.

Silvanus Och vad fick han för svar?

Seneca Att jag låg sjuk och måste vårda min hälsa.

Paulina Det är sant!

Silvanus Caesar har hört ett annat svar på Natalis fråga.

Seneca Vad då?

Silvanus Att ständiga möten och samtal varken gagnade er eller Piso och att er räddning låg i Pisos händer. Tillstår ni det?

Seneca Caesar misstänker mig utan skäl.

Silvanus Tillstår ni det? Ja eller nej?

Seneca Ja.

Silvanus Då är Caesars order att ni måste dö, Annaeus Seneca. *(bugar sig och går.)*

Paulina Annaeus, vad menar han?

Seneca Min käraste, du får fortsätta ensam.

Paulina Aldrig!

Seneca Du har inget annat val, ty jag har inget annat val än att skära ådrorna av mig,. Annars blir jag ihjälplågad som Caesars första hustru.

Paulina Min käraste, jag har inget annat val än att följa dig.

Seneca Men du är ju så ung! Caesar har ingenting emot dig! Det finns dock en framtid!

Paulina Icke i en värld som regeras av Caesar.

Seneca Vänta ut honom! Pisos sammansvärjning var blott den första! Det måste komma fler! Och motståndet och oppositionen mot Nero växer för varje dag!

Paulina Det gör även hans offers antal. Han håller takten.

Seneca Det kan han icke göra i längden. De kristna är idag dubbelt så många som de var innan han började avrätta dem, och ändå har han mördat tusentals.

Paulina Min make, jag följer dig. Jag tillhör dig. Om din är döden måste jag få dela den.

Seneca Jag är en gammal man. Jag hade ändå dött. Dessutom är jag faktiskt skyldig till att ha uppfostrat Caesar. Men du är icke skyldig till något.

Paulina Om jag ändå kunde mörda Caesar!

Seneca Min flicka, så får du ej tänka. Glöm nu dina tårar och visa fasthet. Du är dock en romarinna! Jag lämnar dig dock i arv mitt exempel, hur jag har levat mitt liv. Du har ännu kvar att få ägna dig åt ädla studier. Unna dig den glädjen. Tänk på filosofin. Och betänk, att detta nog var väntat sedan många år. Vad återstod väl mer för Caesar efter att han gjort sig av med sin broder, sin moder och sin äkta hustru än att även göra sig av med mig, sin lärare? Det var blott en logisk konsekvens. Låt mig nu få omfamna dig en sista gång, och därefter går jag in i bastun för att aldrig se dig mer. Jag har ej mycket blod kvar i mina torra ådror, men det lilla som finns kvar kan endast bastuns värme locka ut. Lev vidare, min hustru, och hälsa Johannes bland de kristna att det nog blir de som överlever Nero. Låt oss lugnt och stoiskt resignerande nu säga ömt farväl.

Paulina Min älskade! *(en lång omfamning.)*

Seneca Min slav, räck mig min rakkniv.
(Slaven ger honom en rakkniv. Han reser sig lugnt från middagsbordet, räcker Paulina en sista gång lugnt sin hand och avlägsnar sig värdigt. Paulina vill följa honom.)

Silvanus *(återkommer plötsligt och hindrar henne med våld.)* Stopp! Caesar vill att ni skall leva.

Paulina Varför?

Silvanus Fråga honom, inte mig. Ty vem kan väl förstå sig på hans nycker?
(Paulina resignerar och sjunker ner och begraver ansiktet i sina händer, medan Silvanus organiserar hennes bevakning.)

Scen 5. Paulus i fängelset.

Paulus Spelet är förlorat. Vi skall alla dö. Som genom en outrannsaklig avgrundsmakt dras vi ner i ett hål av skräck och död hur oskyldiga vi än är. Den store rabbin visade oss vägen. Han var först till att bli korsfäst, och emedan vi är alla kristna måste vi varenda en bli korsfästa och mördade som han. Här sitter jag nu efter ett eländigt liv och efter oerhörda vedermödor i hans tjänst, och jag har aldrig ens fått se min arbetsgivare! Han har ej varit mera för mig någonsin än blott en hägring, ett tomt löfte, ett förföriskt ljus och ord blott, utan någonting konkret. Och därför skall jag dö. O Jesus, om du verkligen har uppstått, varför har då aldrig jag, din mest självupppoffrande nitiska betjänt, fått se dig? Ljuset som jag upplevde på vägen till Damaskus var ett epileptiskt anfall blott, ett utslag av den gamla kända så kallade gudomliga sjukdomen. Jag ångrade mitt brott och min förföljelse mot alla kristna, men fick jag väl någon skymt av dig för det? Fick jag väl någon lön? Nej, Jesus, du har lurat mig tillräckligt. Du har aldrig uppstått. Din personlighet består och skall i evighet väl locka svärmare i fromt fördärv, men jag är färdig med den stora illusionen, ty i morgon skall jag halshuggas, och allt jag fått för allt mitt nit för kristendomen är vanära, romersk fångenskap och hån, förakt och grälor från de andra kristna. Jag är sjuk och trött på hela detta fromma och förryckta, vansinniga och bedrövliga elände!

Lukas *(inkommer)* Herre, bröderna hälsar er.

Paulus De håller väl sig gömda?

Lukas De är trygga nu och i sina nya katakomber.

Paulus Endast du, min trogne grek, har vågat söka upp mig i den sista natten av mitt liv. De andra bara hälsar till mig.
Lukas Herre, jag förstår er bitterhet.
Paulus Jag vill ej vara bitter, men jag kan ej hjälpa att jag ändå är det. Hur går det med dina efterforskningar och med det tredje evangeliet?
Lukas Det är praktiskt taget färdigt. Sedan skall jag skildra händelserna efter Jesu död och er historia, herre.
Paulus Det är snällt av dig. Men i så fall måste jag få be dig om en sak.
Lukas Be mig om vad som helst, och det är redan uppfyllt.
Paulus Nämn ej med ett enda ord de meningsskiljaktigheter som har varit mellan mig och Petrus.
Lukas Då får jag förtiga en väsentlig del av kristendomen.
Paulus Gör det. Eftervärlden får ej någonsin misstänka att de första kristna icke levde i fulländad enighet och harmoni.
Lukas Tror ni att det kan lyckas?
Paulus Du är kristendomens enda fullt kvalificerade författare. Det kommer helt och hållet an på dig.
Lukas Jag skall med noggrannhet begrunda denna önskan, som blir ert livs sista.
Paulus Det är ej en önskan. Det är en befallning.
Lukas Då blir mycket av de första kristnas vedermödor aldrig fullt dokumenterade.
Paulus Ibland så är det klokare att tiga än att skildra sanningen.
Lukas Det har vi greker alltid tvivlat på.
Paulus Men jag är romare och tvivlar icke, ty jag vet.
Lukas Att Jesus är uppstånden?
Paulus (med en suck) Det allenast tvivlar jag på.
Lukas Skall jag då förtiga även det?
Paulus Ja, Lukas, låt ej någon veta att jag tvivlade till sist.
Lukas Min herre, jag skall skona er och lyda er.
Paulus Då kanske jag kan dö i frid.

(tystnad)

Lukas Min vän, jag ber dig nu att gå.
Lukas Nu redan?
Paulus Ja, ty mera har jag ej att säga dig. Det sista har jag sagt, och mer bör icke sägas.
Lukas Jag förstår. Ni menar allvar.
Paulus Ja, min vän. Du har gjort ditt för mig. Jag ger dig fri.

(Efter någon tvekan går Lukas.)

Akt V scen 1. Cumae.

Petronius Min vän, vi kommer inte längre än så här.
Eunice Så länge det finns liv så finns det hopp. Än har du ej fått någon dödsdom.
Petronius Den är dock beslutad redan. Nerva har gett mig besked. En centurion skall komma med befallningen till mig att jag skall stanna här i Cumae och invänta Caesars vidare befallning. Sedan kommer efter några dagar Caesars dödsdom. Allt är redan avgjort.

Eunice Men du hinner fly.

Petronius Från vad till vad? Från helvetet på jorden till vårt helvete på jorden? Inte ens Octavia, den mest oskyldiga av Neros offrade gemåler, undgick döden på Sardinien. Hon blev bunden och uppskuren levande. Hon tilläts inte ens att skära sina ådror själv. Ej någon som har flytt från Caesar har undkommit Caesars dödsdom. Octavianus Caesar, den beräknande instiftaren av Caesars gudomliga ställning, lyckades befästa, verkar det, för evigt den gudomliga förmågan hos Roms kejsare att alltid kunna döda den han vill bli av med. Jag är inget undantag. Således är det bästa att jag dör för egen hand i god tid innan Caesars dödsdom kommer hit.

Eunice Då vill jag dö med dig.

Petronius Det kan jag inte hindra dig ifrån.

Eunice Men varför önskar Caesar undanröja dig?

Petronius Han ser i varje människa en fiende, och de som var hans närmaste ser han som sina värsta fiender. Ej någon har han kvar nu utom Tigellinus, som ser som sin enda möjlighet att överleva att angiva nya så kallade förrädare. Jag kände Scaevinus som kände Piso. Det är summan av min brottslighet vars straff är döden. Skulle denna lag tillämpas generellt så skulle ingen romersk medborgare överleva utom Caesar. Tydligt kan ej en dödlig bli gudomlig här i världen utan att han måste avrätta så stor del av vår mänsklighet som möjligt.

Eunice Han är sjuk.

Petronius Ja, det är tänkbart, men han är ej dum. En del av hans projekt var ganska konstruktiva. Den korintiska kanalen var en genialisk byggnadsplan, och den planerade dräneringen av de Pontinska träskan var ej alldeles omöjligt som projekt att genomföra.

Eunice Storhetsvansinne och inget annat.

Petronius Kanske det, men likväl fanns det metodik i denna dårskap.

Eunice Fanns det även metodik i hans utsvävningar, hans äktenskap med homosexuella, hans utklädningar till kvinna, hans odrägliga uppträdanden som skådespelare och skald....

Petronius Beträffande hans konstnärliga begåvning, käraste, så har jag faktiskt skrivit till honom ett brev som han skall få när jag är borta. Vill du höra det?

Eunice Ja, gärna.

Petronius (öppnar en rulle) "Min bästa vän, min käre Caesar, broder, lärjunge, kollega och kamrat i alla musers tjänst! Förlåt att jag ej mer kan vara dig till tjänst i dina laster, men, som alla vet är Tigellinus mer kvalificerad till att råda dig numera i allt vad som ont och dåligt är. Min vän, jag ber dig, missförstå mig ej, ty det har aldrig varit någonsin min mening att förtörna eller såra dig, och faktiskt hyste jag en gång i början hopp om dig. Det hoppet dog när du förgiftade Britannicus din broder, när du genom lejda mördare lät avrätta din moder, när du skilde dig ifrån din bästa hustru men ej nöjde dig därmed men även lät ta hennes liv, det arma barnet, och när du drev Seneca din lärare i döden. Dock är det ej alls till följd av hopplösheten i din brottslingskarriär som våra vägar måste skiljas. Nej, min käre vän, jag vandrar frivilligt i döden av en helt annan orsak." (till *Eunice*) Kan du gissa vad det är?

Eunice Nej, aldrig.

Petronius Hör! Nu kommer det.

"Min käre vän, vad som nu driver mig i döden till din säkert gränslösa förtvivlan är det framtida prospektet att än under många år få låta mina öron söndersargas av din falska sång, att ständigt åter tvingas till att se dig tråda danser med dina vanskapta apliknande lurviga och fula ben, att nödgas lyssna artigt till ditt grova spel på lyran som får hela Hades till att sätta sina fingrar under grimaseranden i sina öron, och att tvingas applådera, smickra och uppmuntra dina tarvliga, naiva, klantiga och klumpiga poem. Min käre vän, tag inte illa upp, men detta och ej något annat har fått mig att längta efter döden, ty ett sällskap av den gode Kerberos är nog

att föredra framför ditt ynkliga och monotona skällande och gläfsande. När jag är borta kan du trösta dig med att all världen fortfarande gärna skall hänskratta åt dig, dikta humoristiska nidvisor om dig, härma dina fläskiga baletthopp och uppskatta dig som världens största fjant. Min vän, var inte ledsen för att jag är borta, ty all världen är en komedi, den lever endast för att få anledning till att skratta, och du själv är lycklig nog att i din egen tid få vara främsta anledningen därtill. Och därmed ber jag dig, som den uppriktige och gode vän till dig jag var, ett deltagande ömt farväl.

Din Arbiter Elegantarium,
Petronius."

Nå, Eunice, vad tror du om det? Tror du att det tar skruv?

Eunice Det är en effektivare och grymmare avrättning av en konstnär än en dödsdom vore för en Caesar.

Petronius Det är meningen. Min kära, låt oss nu inleda vår avskedsbankett. Ett antal vänner väntar på oss, vi skall intill slutet fira livet, vara glada, dricka gott och äta gott och läsa riktiga och sköna dikter, vi skall glädjas intill slutet och dö endast gradvis för att icke lämna livet helt förrän den lede Caesars dystra gubbar kommer.

Eunice Hur skall det då gå till rent praktiskt?

Petronius Jo, vi öppnar våra ådror för att blott förbinda dem igen och sedan öppna dem på nytt och hålla på så länge det är roligt tills vi inte längre orkar än en gång förbinda dem. Så slocknar vi som ljusen på en lång och lyckad fest.

Eunice Min vän, du kunde alltid konsten att begå ditt liv på ett estetiskt sätt.

Petronius Det är den enda meningen med livet. Kom, min vän.

Eunice Du läser väl för vännerna upp brevet till din kejsarliga vän?

Petronius Min vän, all världen skall få läsa det. (*de går.*)

Scen 2. Phaons villa.

Mörker, fördragna fönsterluckor. Nero ligger i bara underskjortan på en säng och sover och drömmer mardrömmar, vaknar med ett skrik av förskräckelse.

Nero Samma dröm igen! Dadda! Dadda!

(*Neros gamla barnsköterska kommer.*)

Dadda Vad är det, stackars pojken?

Nero (ifrån sig av förskräckelse) Jag hade samma dröm igen! Jag hade samma dröm igen!

Dadda (försöker trösta och lugna honom) Seså, min pojke, bry sig inte om drömmar! Fantasier skall man aldrig ta på allvar, ty de är aldrig verkligheten.

Nero Men de drog i mig! De slog mig! Octavia själv var där och drog mig ner i brunnen! Alla var emot mig! Hjälp! Jag står inte ut längre! (*gräver i en låda i ett skåp*) Var är mina giftpiller? Var är mina giftpiller?

Dadda Har du glömt, lille Nero, att dina tjänare for iväg med dem?

Nero (ifrån sig) Har alla mina tjänare övergivit mig?

Dadda (lugnt) För länge sen.

Nero (sjunker ner på knä) Vad skall jag göra? Men Dadda, vad skall jag göra??!!

Dadda (lugnt) Du borde ha gått till senaten för länge sen.

Nero Men de skalperar mig på vägen om jag går dit! De klär mig naken!

Dadda (lugnt) Du är nästan naken redan.

Nero Hela världen är emot mig! Hela Gallien har gjort uppror mot mig! Hela Spanien har gjort uppror mot mig! Galba har gjort uppror mot mig! Dadda! Hela världen är emot mig!

Dadda Klaga inte. Du är ändå Caesar.

Nero Dadda, du har rätt. Jag är ju ändå Caesar! Jag skall bränna ner den usla staden Rom ännu en gång, men först så skall jag släppa alla vilda djur lösa på

gatorna så att ingen skall kunna släcka branden! Och sedan skall jag överge Rom och förskjuta det för evigt! I stället blir jag konung och gudomlighet för hela Österlandet, och min framtida tron skall resa sig för evigt i Jerusalem! Snart faller ju den staden för min trogne vän Vespasianus. Och varenda fin staty som jag lät föra bort från Grekland och som sjönk på vägen skall fiskarna på sina fenor föra upp till mig tillbaka. Och den där skådespelaren, som gjorde sig till på Forum när jag var sjuk i halsen, skall jag täppa till käften på! Ingen ska inbilla sig att han är en bättre skådespelare än jag. Men mina giftpiller! Var är mina giftpiller! (*börjar rota igen.*)

Dadda Nero, du är hopplös. Tack och lov att du åtminstone ännu har din gamla barnsköterska. (*Sporus inkommer.*)

Nero Nå, tack och lov, Sporus, att jag ännu har en vän! Min vän, sätt genast tjänarna i arbete! De skall nu genast gräva mig en grav. Jag har högtidligen beslutat att förglömma och förskjuta denna grymma värld och begå självmord. Skaffa ved och eld!

Sporus Inte så bråttom, Nero. Ännu finns det hopp. Dessutom har du inga tjänare kvar som kan gräva en grav åt dig. Du måste göra det själv. Men här kommer nu en budbärare från Rom.

Nero Ack, jag är räddad! Jag ska själv bege mig till Galbas trupper och gråta ut i hans famn, och alla ska röras till tårar och tycka synd om mig, och alla uppror ska bli glömda, och allt blir frid och fröjd igen, precis som det var på den tiden när jag ännu gladde hela världen med min ädla sångröst! Egentligen borde jag för resten just nu sitta och komponera nya sånger för välkomsthyllarna när jag kommer tillbaka! Vilken come-back det ska bli!

Sporus Lugna dig, Caesar. (*till budbäraren*) Vad säger Rom?

budbäraren Här är ett brev från Phaon.

Nero Ge hit! (*rycker rullen ifrån honom*) Det är verkligen från Phaon. Så här skriver han: "Var hälsad, Caesar! Nero har förklarats biltog och en fiende till staten och till folket. När han grips skall han bli straffad enligt gamla stilen." Vad menas med den gamla stilen?

Dadda Jo, det vet nog jag det. Man kläs naken, huvudet kläms fast i en tvåtenad grepe av trä, och så piskas man ihjäl med spön.

Nero (chockad) Men det är inte värdigt mig. Det är ju inte värdigt Caesar alls!

Dadda Nero, du har alltid burit dig så dumt och barnsligt åt. Säg, varför skulle du nödvändigtvis befalla så många personer att begå självmord för din skull? Nu måste du också bara därför göra det själv!

Nero Hon har rätt. Ack, var är mina giftpiller? Ja visst, de hade snuvats av betjänarna. Nå, var är alla mina vassa knivar då?

Sporus (rätter honom sin kniv) Här, Caesar.

Nero (tar emot den, tappar den i golvet och faller i gråt) Ack, så ung, så ädel och så vacker! Vilken ädel konstnär förlorar icke världen i mig!

Dadda Ta upp kniven, barn, och visa dig som en man innan det är för sent!

Nero Hon har rätt. Jag måste visa mig som en man innan det är för sent. (*tar upp kniven*) Men hur sjutton gör man? (*fumlar*)

Dadda Stick sig i halsen bara!

Nero Så här? (*fumlar och skär sig klumpigt*)

Sporus (vänder sig bort och suckar) Vilken klant!

Nero Vad är det för hästhovar jag hör? Hjälp! De kommer för att föra bort mig! De kommer för att spärra in mig! Hjälp! Hjälp! (*blir hysterisk*)

Dadda Gå ut, Sporus, och uppehåll soldaterna en stund.

Sporus Så gärna! (*smiter ut*)

Nero Kan ingen visa hur man gör! Sporus! Begå självmord före mig så att jag får se hur man gör!

Dadda För sent, Nero. Sporus har smitit sin väg. Så här gör man. (*sticker kniven i halsen på honom.*) Tacka nu din gamla Dadda för att hon visste vad hon gjorde!
 Nero (*sprutande blod, hysterisk av skräck, med utstående ögon i bara tofflor och undertröja:*)
 Aaarrrghh! (*dör*)
 Dadda Han kunde inte ens ta livet av sig själv som en romare.
 (*Soldater inkommer.*)
 en soldat Vi söker Nero Caesar.
 Dadda Han ligger där i sin egen blodpöl. Ni slipper grovjobbet.
 soldaten Det var det enda förnuftiga han gjorde i hela sitt liv.
 (*samlar ihop liket med de övriga soldaterna.*)
 Dadda (*avses till publiken*) Tala inte om för dem att han inte kunde göra det själv!

Slut.

(30.11.90-2.1.1991)

Efterskrift.

"Det stora fiaskot" är en mycket elak pjäs. Ej endast är det en fruktansvärd satir över det kejsarliga Rom, historiens huvudstad och dess liv när staden passerade sin kulmen, utan även de första kristna blir föremål för författarens hån och löje. Vad som räddar pjäsen är dess humor. Som rollskapelse är kejsar Nero i denna pjäs en mycket märklig gestalt i hans extrema pekorala fjantighet och totala naivitet och ansvarslöshet i förening med en psykopatiskt skarpsinnig beräknande ondskas. "Det stora fiaskot" är människan Nero, som får makten i Rom bara för att få hela Rom att gå under. I åskådliggörandet därav vill väl författaren även få fram hur det blev möjligt för de första kristna att ta över världen: endast en regering som Neros kunde framtvinga nödvändigheten av ett världsordningsalternativ. Dispyten mellan Petrus och Paulus är en intressant teori som saknar grund men som heller inte kan vederläggas. Bittra meningsskiljaktigheter när det gäller ideologiska ståndpunkter har tyvärr kännetecknat och förföljt kristendomen genom hela historien, och man kommer inte ifrån att karaktäriseringarna av Petrus och Paulus är intressanta.

Var står då författaren själv? Tydligt tar han parti för medelvägens tragiska representanter, Seneca och Petronius, som varken kan ta parti för kejsardömet eller för kristendomen. De blir pjäsens verkliga offer med allt vad de representerar i form av allt det bästa som Antikens kulturvärld hade att erbjuda, och det var den kultur och filosofi som de representerade som varken kejsardömet eller kristendomen kunde förvalta utan som blev det som brast i dragkampen mellan de båda ytterlighetsmakterna.

Är pjäsen en tragisk och grotesk komedi eller en komisk och farsartad tragedi? Ofta vet man inte om man skall skratta eller gråta, och ibland kan man bara skratta när man borde gråta. I en iscensättning måste dock pjäsen stå och falla med tolkningen av Neros roll. För en sådan roll krävs det nästan en Charles Laughton eller en Ernst-Hugo Järegård i deras krafts dagar, men om bara den rollen görs väl torde det verkligen bli teater av det hela.

Det är även intressant att se hela pjäsen mot perspektivet av personligheten Saddam Hussein och hans världsterror, som var som mäktigast ungefär när pjäsen skrevs strax före kriget om Kuwait.

J.B.W. mars 1991